

Indholdsfortegnelse for bilag

1 Til godkendelse	2
1.1 Dagsorden	2
1.2 Referat	2
Bilag 1: Referat - Rådmandsmøde - 04.04.18	2
1.3 MSB Ledertræf i 2018	7
Bilag 1: MSB Ledertræf 2018	7
1.4 Magtanvendelsesredegørelse for 2017	11
Bilag 1: Rådmandsindstilling Magtanvendelsesredegørelse for 2017	11
Bilag 2: Byrådsindstilling Magtanvendelsesredegørelse for 2017	17
Bilag 3: Magtanvendelsesredegørelsen 2017 (bilag til udvalg og byråd)	23
1.5 Orientering om revidering af kommunalt beredskab	42
Bilag 1: Indstilling rådmand - revideret beredskab 2018	42
Bilag 2: Indstilling byråd - revideret beredskab 2018	47
Bilag 3: Indstilling byråd d. 14. april 2014	54
Bilag 4: Beredskabsplan ved mistanke om overgreb mod børn - Fælles 2018 ..	60
2 Til orientering	77
2.1 Orientering fra Magistraten	77
Bilag 1: Referat for møde i Magistraten 09.04.18	77
2.2 Orientering om Udvalgsmødet	80
Bilag 1: Dagsorden til mødet i Social- og Beskæftigelsesudvalget den 11. april 2018	80
2.3 Bordrunde	86
Bilag 1: Bordrunde	86

Bilagsforside

Dokument Titel: Referat - Rådmandsmøde - 04.04.18

Dagsordens titel Referat

Dagsordenspunkt nr 1.2

Referat

Rådmandsmøde

Dato: 4. april 2018
Tid: 08:30 - 10:30
Sted: Rådmandens kontor, Rådhuset
Deltagere: Kristian Würtz (KW)
Erik Kaastrup-Hansen (EKH)
Vibeke Jensen (VJ)
Lotte Lyhne (LL)
Bjarne Høyer Andresen (BHA)
Jeanette L. Hoppe (JLH)
Kristian Dalsgaard (referent)

Afbud:

Fraværende:

Bemærk: - Lotte Lyhne (LL) deltager på vegne af Lotte Henriksen

1 Til godkendelse

1.1 Dagsorden

Dagsorden blev godkendt.

1.2 Referat

Referatet blev godkendt.

1.3 Opførelse af 28 almene boliger og lukning af boformen Nygåardsvej 1A

Byrådet godkendte den 9. marts 2016 en projekteringsbevilling til at igangsætte og opføre 28 almene boliger som et integreret bo- og aktivitetstilbud i Mårslet.

MSB ønsker i forbindelse med fornyelsen af Aarhus Kommunes boligtilbud til handicappede, at 21 af handicapboligerne i Mårslet erstatter Boformen Nygåardsvej 1A.

Indstilling om, at:

- 1) Rådmanden godkender det vedlagte udkast til Byrådsindstilling, herunder opførelsen af det nye bo- og aktivitetstilbud i Mårslet og lukningen af Nygårdvej 1A

LL præsenterede indstillingen. Forvaltningen oplever en generel opbakning til processen.

Indstillingen blev godkendt.

- KW bemærkede generelt, at der bør være et overordnet fokus på, hvordan arealer udnyttes bedst ved lignende anlæg, herunder også udnyttelsen af eventuelle restarealer.

(Økonomi følger op)

1.4 Pejlemærker for Rammeaftale 2019-20

Det er kommunernes ansvar at koordinere det specialiserede socialområde og specialundervisningsområde, og som en del heraf har kommunerne ansvaret for at udarbejde en rammeaftale i samarbejde med regionen.

Rammeaftalen består af en udviklingsstrategi og en styringsaftale, der tilsammen skal sikre principper for koordinering og udvikling på tværs af kommunerne og regionen. Hidtil er rammeaftalen udarbejdet årligt, men fra og med 2019 udarbejdes den hvert andet år.

Indstilling om, at:

- 1) Rådmandsmødet drøfter KKR's oplæg til pejlemærker.
- 2) Rådmandsmødet beslutter, at Social- og Beskæftigelsesudvalget – i lighed med tidligere år - orienteres om og drøfter KKR's oplæg til pejlemærker. Der er reserveret plads til drøftelsen på udvalgs møde d. 25. april 2018.
- 3) Rådmandsmødet beslutter om KKR's oplæg om pejlemærker for Rammeaftale 2019-20 skal til orientering på det kommende koordineringsmøde med BA.

Indstillingen blev drøftet, bl.a. med fokus på psykiatrien og kommunens tilbud.

Hvad angår rammeaftalen, så skal både udviklings- og styringsdelen behandles på udvalgs mødet.

Indstillingen blev godkendt.

(SOC følger op)

2 Til drøftelse

2.1 Budget 2019 – indledende drøftelse af proces

Byrådet vedtager forventeligt budgetproceduren for 2019-2022 på byrådsmødet 4. april.

Indenfor rammerne af denne procedure lægges der med indstillingen op til en drøftelse af rådmandens ønsker og forventninger til Sociale Forhold og Beskæftigelses understøttelse af processen, involvering af fagudvalget mv.

På baggrund af drøftelsen skitserer Økonomi en konkret tidsplan, der dels tager hensyn til det ønskede og dels overholder de formelle tidsfrister. Den konkrete tidsplan fremsendes til et kommende rådmandsmøde.

Indstilling om, at:

- 1) rådmandsmødet drøfter samarbejdet med Borgmesterens Afdeling i budgetprocessen, og herunder muligheden for at tænke mandagsmøderne ind i processen.
- 2) rådmandsmødet drøfter hvordan forvaltningerne skal bidrage til udarbejdelse af budgetforslag.
- 3) rådmandsmødet drøfter involveringen af fagudvalget i udarbejdelsen af budgetforslag og afdelingernes belysning af fremsatte forslag.
- 4) rådmandsmødet drøfter kommunikation og involvering internt, herunder MED-systemet.

BHA præsenterede indstillingen og skitse til en proces mod budgettet.

Indstillingen blev drøftet:

- Forvaltningen udarbejder bidrag med faglige input til temaer eller behov, som kan indgå i processen, herunder investeringsmodeller.
- MSB stiller sig til rådighed for udvalget. Der lægges op til en åben drøftelse på udvalgs møde.
- Proces for inddragelse af MED afklares nærmere.

Økonomi udarbejder et oplæg med tidsplan til processen.

(Økonomi følger op)

3 Til orientering

3.1 Orientering fra Magistraten

KW orienterede kort fra mødet i Magistraten.

3.2 Orientering om udvalgsmødet

VJ og LL orienterede om punkter til dagsorden for det kommende udvalgsmøde, herunder opfølgning på Café Kaffegal og opfølgning på dialogmøder.

3.3 Bordrunde

KW har modtaget en henvendelse. KW ønsker på den baggrund en redegørelse, som afdækker baggrund og den fremadrettede situation (SOC følger op med inddragelse af BEF).

JLH orienterede om, at BA tilbyder en generel indføring i bestyrelsesarbejdet til nye medlemmer. KW ønsker, at der bliver fulgt op med et tilbud målrettet MSB's område (O&L følger op).

Bilagsforside

Dokument Titel: MSB Ledertræf 2018

Dagsordens titel MSB Ledertræf i 2018

Dagsordenspunkt nr 1.3

Indstilling

Til Rådmandsmøde den 11. april 2018
Fra Organisation & Ledelse
Dato 9. april 2018

MSB Ledertræf i 2018

Drøftelse af skitse for årets ledertræf.

1. Resume

Rådmanden har besluttet, at der afholdes ledertræf i MSB i juni 2018. O&L står for planlægningen og har udarbejdet skitse i samspil med direktionen. Skitsen er drøftet og tiltrådt på direktionsmøde den 5. april 2018, og fremlægges hermed på rådmandsmøde til godkendelse.

2. Beslutningspunkter

Det indstilles:

At 1) skitse for ledertræffet godkendes.

At 2) O&L arbejder videre med planlægningen med afsæt i skitsen samt rådmandens evt. supplerende justeringer og bemærkninger.

3. Baggrund

Rådmanden har besluttet, at der fortsat afholdes årligt ledertræf i MSB. Organisation & Ledelse står for planlægningen og har udarbejdet skitse i samspil med direktionen. Skitsen fremlægges hermed på rådmandsmøde.

Forslag til skitse:

- Ledertræffet afholdes den 6. juni 2018 fra kl. 8.30-13.00 på Centralværkstedet.

- Indholdet har fokus på "sammenhæng" og ledelse, fx med reference til:
 - Styrkelse af s i TREs
 - Sammenhængsreformen
 - Rådmandens mål for MSB
 - Indtryk fra Eriks besøgsrunde
 - KKC og LM-roller i praksis
 - Supplerende referencer?
- Rådmanden er vært med oplæg, fx om:
 - Mål for MSB i 2018-19
 - Egne erfaringer fra MTM
- Erik holder oplæg hvor indtryk fra besøgsrunden indgår.
- Oplæg fra ekstern oplægsholder.
 Efter aftale med Erik, er Lotte Bøgh Andersen booket til at holde oplæg.
 Lotte Bøgh Andersen, AU, har bl.a. gennemført LEAP-forskningsprojektet om Ledelsesadfærd og Performance. Hun er tilknyttet VIVE, og er desuden medlem af ledelseskommisionen.
 Hun har stort kendskab til kommunen, og har i 2018 holdt oplæg for byrådet, samt på FMU/HMU uddannelsesdagen i marts.
- Der skal være dialog mellem lederne med deling af erfaringer, viden og synspunkter. Formen gentænkes i proces tilrettelagt af O&L.
- Gerne understøttende indslag/aktiviteter som giver lethed, fx som filmen til arbejds miljø kick-off.
- Vigtigt at indholdet planlægges efter at hovedparten af deltagerne er afdelingsleder/1. linjeledere.

4. Effekt

Formålet med at afholde det årlige ledertræf i MSB er at give lederne en oplevelse af at være en del af det store MSB fællesskab med fælles kurs og sammenhængende indsatser på tværs af organisationen. Ledertræffet bidrager til inspiration og vidensdeling samt styrkelse af

tværgående relationer og samarbejde, så der opnås øget sammenhæng og handlekraft i ledelsen i MSB.

Deltagernes evaluering fra seneste ledertræf viser et stort udbytte af "udmeldinger fra rådmand og direktør" samt "udveksling og samvær med andre ledere", og der har generelt været stor tilfredshed med form og indhold. Flere deltagere har desuden foreslået, at der kommer en ekstern oplægsholder, som inspiration og grundlag for drøftelser på tværs.

5. Ydelse

-

6. Organisering

Organisation & Ledelse står for planlægning af ledertræffet. Skitse for ledertræffet er udarbejdet i samspil med direktionen. Ud fra skitsen arbejder O&L videre med planlægningen af ledertræffet.

7. Ressourcer

Udgiften til lokaler, forplejning og teknik hos Centralværkstedet samt oplægsholder dækkes af de øremærkede trepartsmidler til lederuddannelse for decentrale ledere i driften.

Jeanette L. Hoppe, Organisation & Ledelse

Organisation & Ledelse

Lix: 3381 tegn

Tlf.: 89 40 20 00

Sagsbehandler: Tina Salmon

E-post: organisationogledelse@aarhus.dk

E-post: tma@aarhus.dk

Bilagsforside

Dokument Titel:	Rådmandsindstilling Magtanvendelsesredegørelse for 2017
Dagsordens titel	Magtanvendelsesredegørelse for 2017
Dagsordenspunkt nr	1.4

Indstilling

Til Rådmand Kristian Würtz
Fra Socialforvaltningen
Dato 11. april 2018

Magtanvendelsesredegørelse for 2017

1. Resume

Redegørelsen omfatter magtanvendelser over for anbragte børn og unge, samt magtanvendelser eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne. Opgørelsen dækker botilbud og institutioner i Aarhus Kommune, hvor kommunen er driftsherre, samt tilbud Aarhus Kommune har driftsoverenskomst med. Derudover indeholder redegørelsen en separat opgørelse af antallet af magtanvendelser over for borgere, hvis handlekommune er Aarhus, og som har ophold på private/regionale tilbud i Aarhus kommune samt på tilbud og institutioner uden for Aarhus kommune.

Redegørelsen over magtanvendelser for 2017 viser, at der samlet set er sket en stigning i antallet af modtagne indberetninger om magtanvendelser på Socialforvaltningens institutioner og botilbud i Aarhus Kommune i forhold til 2016.

Antallet af magtanvendelser over for Aarhus borgere på tilbud uden for Aarhus Kommune er ligeledes samlet steget.

Redegørelsen forelægges Social- og Beskæftigelsesudvalget den 25. april 2018 og for Byrådet den 2. maj sammen med redegørelsen over magtanvendelser fra Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg.

2. Beslutningspunkter

At 1) Rådmanden orienterer sig i redegørelsen over indberettede magtanvendelser for 2017.

3. Baggrund

Efter Grundloven er den personlige frihed ukrænkelig, og indgreb i den personlige frihed kan kun ske, hvis der er hjemmel hertil i anden lovgivning.

Magtanvendelser over for anbragte børn og unge er reguleret i Lov om voksenansvar og den dertilhørende bekendtgørelse. Magtanvendelser og indgreb i selvbestemmelsesretten overfor voksne er reguleret af servicelovens §§ 125-129 samt af den dertilhørende bekendtgørelse.

Socialforvaltningen har i 2017 modtaget 425 indberetninger om magtanvendelse fra tilbud i Aarhus Kommune, hvor kommunen er driftsherre, eller hvor kommunen har indgået driftsoverenskomst med tilbuddet. I 2016 modtog forvaltningen 338. En stigning på 87 indberetninger. På private/regionale tilbud samt tilbud uden for kommunen er der registreret 168 indberetninger om magtanvendelse over for Aarhus borgere i 2017. Dette er en stigning på 90 i forhold til 2016.

På nogle tilbud inden for de enkelte områder er antallet af magtanvendelser steget, mens de på andre er faldet. Forklaringer herpå, og hvordan udviklingen håndteres lokalt, gennemgås i den vedlagte redegørelse.

På området for **Familier, Børn og Unge** (FBU) er der i 2017 i alt modtaget 215 indberetninger om magtanvendelse fra tilbud, hvor kommunen er driftsherre, eller hvor der er indgået driftsoverenskomst, mod 132 i 2016. 29 af indberetningerne på FBU's område er vurderet som ikke-tilladte. En del af forklaringen på de mange ikke-tilladte magtanvendelser er, at børn og unge, der har ophold på en institution, fordi de er i aflastning, ikke længere er omfattet af reglerne om magtanvendelse i Lov om Voksenansvar, eftersom de ikke er anbragt. Det vil sige, at selve anvendelsen af magt ikke er tilladt længere, for så vidt angår børn og unge, der er i aflastning. Trods lovændringen foretages der fortsat magtanvendelser, hvor det vurderes nødvendig af hensyn til børnenes eller de unges sikkerhed. I modsætningen til tidligere bliver disse indgreb på grund af lovændringen nu indberettet som ikke-tilladte. Samme praksis anvendes også i andre af 6-byerne.

Der er i 2017 registreret 42 indberetninger om magtanvendelse over for borgere, hvis handlekommune er Aarhus, på private/regionale tilbud i Aarhus Kommune og på tilbud uden for Aarhus Kommune.

Det er Socialforvaltningens vurdering, at stigningen på børneområdet på kommunens egne tilbud samt på de tilbud, der er driftsoverenskomst med, i vid udstrækning skyldes større viden om og opmærksomhed på regler og retningslinjer, herunder indberetningsprocedurer. I 2017 iværksatte forvaltningen på alle driftsområder et kompetenceudviklingsforløb, der havde til formål at skabe større kendskab til reglerne om magtanvendelse og udbrede metoder til forebyggelse af magtanvendelser.

Der er fortsat fokus på at forebygge brugen af magtanvendelser, blandt andet gennem stressreduktion og konflikthåndtering. Eksempelvis er der gode erfaringer med at bruge metoden Low Arousal, som er en metode til konfliktnedtrapning. Socialforvaltningen følger løbende udviklingen og arbejder fortsat fokuseret med at forbedre den faglige kvalitet på området – både hvad angår overholdelse af lovkrav og i forhold til forebyggelse af magtanvendelser. Forvaltningen er i løbende dialog med tilbuddene og med Socialtilsyn Midt.

På området for **VoksenHandicap** (VH) er antallet af magtanvendelser stort set uændret på kommunens egne tilbud, samt de tilbud hvor der er indgået driftsoverenskomst. To af magtanvendelserne i 2017 er vurderet som ikke tilladte i henhold til serviceloven. Over halvdelen af de 206 indberetninger kan henføres til to borgere. Deres respektive borgercentre oplyser, at den målrettede og intensive pædagogiske indsats, der blev startet op i foråret 2017, har opkvalificeret personalet. Socialforvaltningen følger udviklingen tæt.

På private tilbud i kommunen og på tilbud uden for kommunen er der i 2017 registreret 107 magtanvendelser over for Aarhus borgere. Det er en stigning i forhold til 2016, hvor forvaltningen modtog 50 indberetninger om magtanvendelse. 10 af magtanvendelserne i 2017 var ikke-tilladte. Seks af disse vedrører hygiejnesituationer, hvor der ikke var givet tilladelse til indgrebet forud for hændelsen.

Den stigning, der er registreret over de seneste år, og som antageligt delvist skyldtes etablering af flere (special-)pladser på VH's område, ses nu at have fundet et stabilt niveau.

Socialforvaltningen har fortsat fokus på området og den indsats, der ydes. Centralt i forvaltningen er der desuden fokus på løbende at holde overblik over antallet og typerne af magtanvendelse med henblik på at kunne understøtte driften bedst muligt.

Inden for området **Socialpsykiatri og Udsatte Voksne (SUV)** er der i 2017 i alt modtaget fire indberetninger om magtanvendelse, hvilket er på niveau med 2016.

Det generelle lave antal af magtanvendelser på området skal ses i sammenhæng med, at magtanvendelsesbestemmelserne først og fremmest gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der får personlig og praktisk hjælp, samt socialpædagogisk bistand mv. En stor del af de borgere, som modtager støtte fra SUV, tilhører ikke målgruppen for magtanvendelse. Forsorgstilbud jf. servicelovens § 110 er således ikke omfattet af bestemmelserne.

4. Effekt

Magistratsafdelingerne følger løbende op på indberetningerne i forhold til de enkelte borgere med henblik på justering af den pædagogiske tilgang samt efteruddannelse af det pædagogiske personale med henblik på at sikre færrest mulige magtanvendelser.

5. Ydelse

Der er i hele Socialforvaltningen et stort fokus på arbejdet med magtanvendelser. Kompetenceudviklingsforløbet i 2017 har medført et større kendskab til reglerne og har kompetenceudviklet medarbejdere og ledere til at arbejde mere forebyggende i forhold til anvendelsen af magt. Derudover blev der på Voksenhandicapområdet iværksat supervisionsforløb i samarbejde med Center for Specialpædagogiske Børnetilbud. Sidstnævnte indsats fortsætter i 2018 og 2019.

6. Organisering

Det er de enkelte tilbud, der registrerer og indberetter magtanvendelser. Lovligheden af magtanvendelserne vurderes af Faglig Service i staben og af Socialtilsyn Midt.

7. Ressourcer

Indstillingen har ingen ressourcemæssige konsekvenser.

Bilag

Bilag 1: Redegørelse for magtanvendelser i
Socialforvaltningen, Aarhus Kommune i 2017.

Sagsnummer: 18/000627-9

Antal tegn: 7399

Socialforvaltningen

Sagsbehandler: Anne Hvelplund og Mette

Tjørnehøj

E-post: anhv@aarhus.dk

Bilag 2/3

**Dokument Titel: Byrådsindstilling
 Magtanvendelsesredegørelse
 for 2017**

Indstilling

Til Aarhus Byråd via Magistraten
Fra Sociale Forhold og Beskæftigelse & Sundhed og
Omsorg
Dato 2. maj 2018

Redegørelse for magtanvendelser i 2017

1. Resume

Byrådet skal følge udviklingen i anvendelsen af magt og andre indgreb i den personlige frihed over for de borgere, som byrådet er ansvarlig for. Magistratsafdelingen for Sociale Forhold og Beskæftigelse og Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg har udarbejdet redegørelser over indberettede magtanvendelser i 2017.

For Sociale Forhold og Beskæftigelse viser redegørelsen, at der er sket en stigning fra 338 registrerede indberetninger om magtanvendelse i 2016 til 425 i 2017 på kommunens egne tilbud samt tilbud der er indgået driftsoverenskomst med. Der er derudover registreret 168 indberetninger om magtanvendelse over for borgere bosat på tilbud uden for Aarhus Kommune, hvis handlekommune er Aarhus. Dertil har Statsforvaltningen godkendt kommunens indstilling om flytning uden samtykke af syv borgere.

For Sundhed og Omsorg viser redegørelsen, at der er registreret 269 indberetninger om magtanvendelse i 2017, hvoraf to er for borgere bosat på tilbud uden for Aarhus Kommune. I 2016 var tallet 238.

2. Beslutningspunkter

At 1) Magtanvendelsesredegørelserne for 2017 tages til efterretning (bilag 1 og 2).

3. Baggrund

a) Lovgrundlaget for magtanvendelser

Efter Grundloven er den personlige frihed ukrænkelig, og indgreb i den personlige frihed kan kun ske, hvis der er hjemmel hertil i anden lovgivning.

Magtanvendelser over for anbragte børn og unge er reguleret i Lov om voksenansvar, lovbekendtgørelse nr. 507 af 2. maj 2017. Magtanvendelser og indgreb i selvbestemmelsesretten overfor voksne er reguleret af Servicelovens §§ 125-129 samt af Bekendtgørelse nr. 1231 af 13. november 2017.

Magtanvendelser skal tilpasses forholdene i den aktuelle situation og må aldrig gå ud over det strengt nødvendige. Magtanvendelse må aldrig erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand.

Reglerne om magtanvendelse er tæt forbundet med servicelovens regel om, at kommunen har en særlig pligt til at undgå omsorgssvigt over for borgere med en betydelig og varig nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er i stand til at tage forsvarligt vare på sig selv, og som derfor kan være til fare for sig selv og andre.

b) Fælles fremlæggelse

Der sker magtanvendelse over for voksne borgere i såvel Sociale Forhold og Beskæftigelse som i Sundhed og Omsorg. Det er derfor, efter drøftelse med Borgmesterens Afdeling, besluttet, at forvaltningerne samarbejder om at forelægge redegørelserne for Byrådet som en byrådssag til behandling.

c) Hvad viser redegørelsen?

Socialforvaltningens redegørelse for 2017 viser, at der er sket en stigning fra 338 indberetninger om magtanvendelse i 2016 til 425 i 2017 på kommunens egne tilbud, samt tilbud der er indgået driftsoverenskomst med.

Der er derudover i 2017 registreret 168 indberetninger om magtanvendelse over for borgere, der er bosat på tilbud uden for Aarhus Kommune, hvis handlekommune er Aarhus. Det er en stigning på 90 i forhold til 2016. Dertil har Statsforvaltningen godkendt kommunens indstilling om flytning uden samtykke af syv borgere.

På børn- og ungeområdet er antallet steget fra 132 til 215, mens antallet er stort set uændret med 206 indberetninger på voksenhandicapområdet. På udsatteområdet er der fortsat meget få magtanvendelser. Antallet er fire i både 2016 og i 2017.

På nogle tilbud inden for de enkelte områder er antallet af magtanvendelser steget, mens de på andre er faldet. Forklaringer herpå, og hvordan udviklingen håndteres lokalt, gennemgås i redegørelsen.

Stigningen i antallet af magtanvendelser på børneområdet skyldes kan dels henføres til en større viden og opmærksomhed i forhold til reglerne for anvendelse af magt, dels at der i forhold til få børn/unge har været et øget antal magtanvendelser.

Stigningen på voksenområdet kan primært forklares ud fra specifikke forhold vedrørende konkrete beboere på de enkelte tilbud, eksempelvis flytning til nyt botilbud.

På socialforvaltningens område arbejdes der forebyggende med at undgå magtanvendelser gennem udvikling af den pædagogiske praksis blandt andet ved undervisning i regelgrundlaget, konflikthåndtering samt ved at søge hjælp og rådgivning hos den nationale Videns- og Specialrådgivningsorganisation (VISO). Socialforvaltningen følger løbende udviklingen i antallet og brugen af magtanvendelser over for borgere i sociale tilbud tæt.

På Sundhed og Omsorgs område er der sket en mindre stigning fra 238 registrerede indberetninger om magtanvendelse i 2016 til 269 i 2017. For Sundhed og Omsorg finder magtanvendelse helt overvejende sted inden for demensomsorgen. Mere specifikt er der i langt størstedelen af tilfældene tale om indgreb, hvor borgeren fastholdes i forbindelse med hjælp til nødvendig personlig hygiejne (tabel 3, bilag 2).

I tilfælde, hvor der foretages gentagne magtanvendelsesindgreb over for én borger, yder Sundhed og Omsorgs demenskoordinatorer understøttende

undervisning til personalet omkring borgeren.
Magtanvendelsesredegørelsen anvendes i den forbindelse til at tilrettelægge og målrette demenskoordinatorernes undervisningsindsats.

Det er vigtigt at være bevidst om, de to magistratsafdelingers målgrupper er forskellige.
Størstedelen af magtanvendelserne for Sociale Forhold og Beskæftigelse er akutte magtanvendelser, hvor der er fare for, at borgeren gør skade på sig selv eller andre.

På Sundhed og Omsorgs område er der primært tale om anvendelse af magt, der er bevilget tilladelse til. Der er derfor ikke tale om sammenlignelige opgørelser.

d) Formidling af redegørelsen

Det fremgår af § 14, stk. 1 i Bekendtgørelse nr. 1231, at:

*Kommunalbestyrelsen følger udviklingen i anvendelsen af magt og andre indgreb i den personlige frihed over for de borgere, som kommunalbestyrelsen er ansvarlige for.
Stk. 2 siger, at beretningen herom skal forelægges kommunalbestyrelsen årligt.*

Ovenstående bestemmelse gælder alene på voksenområdet. Der er på nuværende tidspunkt ikke et tilsvarende krav på børn- og ungeområdet. Rådmanden for Sociale Forhold og Beskæftigelse besluttede primo 2015, at socialforvaltningens redegørelse fra og med 2015 også indeholder en opgørelse af antallet af magtanvendelser over for børn og unge, der er anbragt i og uden for kommunen.

4. Effekt

Magistratsafdelingerne følger løbende op på indberetningerne i forhold til de enkelte borgere med henblik på justering af den pædagogiske tilgang samt efteruddannelse af det pædagogiske personale med henblik på at sikre færrest mulige magtanvendelser.

5. Ydelse

Indstillingen har ingen ydelsesmæssige konsekvenser.

6. Organisering

Indstillingen har ingen organisatoriske konsekvenser.

7. Ressourcer

Indstillingen har ingen ressourcemæssige konsekvenser.

Jette Skive
Rådmand

/

Hosea Dutschke
Direktør

Kristian Würtz
Rådmand

/

Erik Kaastrup-Hansen
Direktør

Bilag

Bilag 1: Redegørelse for magtanvendelser i
Socialforvaltningen, Aarhus Kommune i 2017.

Bilag 2: Redegørelse for magtanvendelser i Sundhed og
Omsorg 2017

Sociale Forhold og Beskæftigelse og

Sundhed og Omsorg

Tlf.: 89 40 20 00

Antal tegn: 6471

Sagsbehandler: Anne Hvelplund, Mette

Tjørnehøj og Jakob Flou Kristensen

E-post: anhv@aarhus.dk og

kafja@aarhus.dk

Bilag 3/3

**Dokument Titel: Magtanvendelsesredegørelse
n 2017 (bilag til udvalg og
byråd)**

Bilag

Fra Magistratsafdelingen for Sociale Forhold og
Beskæftigelse
Dato 02-05-2018

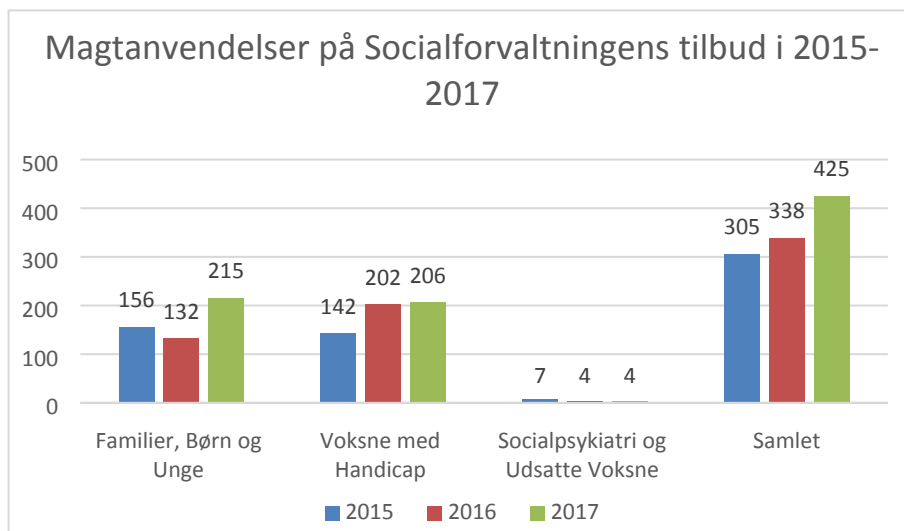
Redegørelse for magtanvendelser i Socialforvaltningen, Aarhus Kommune i 2017

Indledning

Denne redegørelse indeholder en opgørelse over indberettede magtanvendelser i 2017 på Socialforvaltningens område. Det drejer sig om magtanvendelser over for anbragte børn og unge samt magtanvendelser eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne.

Der skelnes i redegørelsen mellem magtanvendelser på Socialforvaltningens tilbud, inklusiv på tilbud hvor Socialforvaltningen har indgået driftsoverenskomst med en selvejende institution, og magtanvendelser over for Aarhus-borgere på private/regionale tilbud i Aarhus kommune samt tilbud i andre kommuner og regioner. Opgørelsen er opgjort separat for hvert driftsområde, da målgrupperne og lovgivningen er forskellig.

Tabel 1: Samlet oversigt over magtanvendelser på Socialforvaltningens tilbud for de seneste tre år.

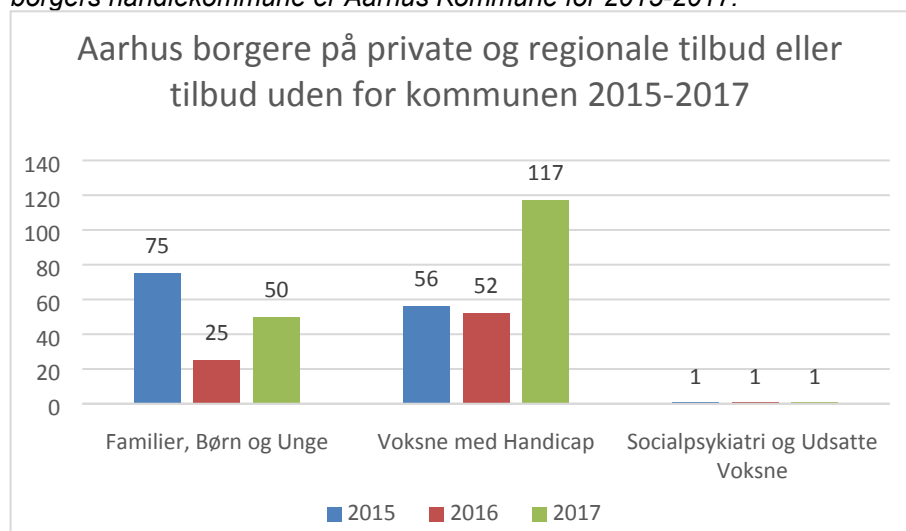


Tabel 1 viser, at Socialforvaltningen i 2017 i alt har registreret 425 indberetninger om magtanvendelse fra egne tilbud samt fra selvejende institutioner med driftsoverenskomst. I 2016 modtog forvaltningen 338 indberetninger. Samlet set er der således sket *en stigning* i antallet af indberetninger om magtanvendelse på Socialforvaltningens tilbud i Aarhus Kommune.

På Familier, Børn og Unge (FBU) området, at der fra 2016 til 2017 er sket *en stigning* i antallet af indberetninger om magtanvendelse. På VoksenHandicap (VH) området er antallet af modtagne magtanvendelser på niveau med 2016. Antallet af modtagne magtanvendelser på Socialpsykiatri og Udsatte Voksne (SUV) området er uændret.

Formodet årsag og baggrund gennemgås nærmere nedenfor under de afsnit, der vedrører de enkelte driftsområder. *Tabel 2* viser antallet af magtanvendelser over for Aarhus borgere, der er anbragt eller har ophold på private/regionale tilbud i Aarhus kommune, som Socialforvaltningen ikke har driftsoverenskomst med eller på tilbud uden for kommunen.

Tabel 2: Samlet oversigt over magtanvendelser over for Aarhus borgere på kommunale, private og regionale tilbud uden driftsoverenskomst, hvor borgers handlekommune er Aarhus Kommune for 2015-2017.



Tabel 2 viser en stigning i antallet af indberettede magtanvendelser på både FBU's område og VH's område. Stigningen på børneområdet skyldes til dels, at ikke alle indberetninger i 2016 blev indrapporteret til redegørelsen. SUV er uforandret.

Processen

Den halvårslige redegørelse (1. halvår) fremlægges for rådmanden samt for Social- og Beskæftigelsesudvalget. Den årlige redegørelse fremlægges for førnævnte samt for Magistraten og Byrådet. Fremlæggelsen for Magistraten og Byrådet sker i samarbejde med Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg (MSO), der også modtager indberetninger om magtanvendelse i medfør af servicelovens §§ 124-137.

1. Magtanvendelser på tilbud der hører under Familier, Børn og Unge

1. januar 2017 trådte Lov om voksenansvar i kraft. Loven fastsætter rammerne for adgang til at anvende magt og foretage andre indgreb i

anbragte børn og unges selvbestemmelsesret som led i varetagelsen af den daglige omsorg.

En ordlydsfortolkning har medført, at børn og unge, der er i aflastning på et anbringelsessted ikke er omfattet af målgruppen for loven, hvilket de hidtil har været. Magtanvendelser foretaget over for et barn eller en ung i aflastning er derfor ikke tilladte.

Ministeriet er i en henvendelse fra 6-byerne gjort opmærksom på de uhensigtsmæssige situationer, der kan opstå i den forbindelse. Det er eksempelvis uhensigtsmæssigt, at personalet i nogle situationer ikke vil have hjemmel til at gribe ind for at varetage omsorgen for et barn, eller til at gribe ind, hvis børnene vurderes at være til fare for sig selv eller andre. Ministeren oplyste i sit svar, at hun ville tage det til efterretning.

I Socialforvaltningen blev det primo 2017 besluttet, at hvis det konkret vurderes nødvendigt at anvende magt med henblik på at beskytte/varetage omsorgen for et barn/en ung i aflastning, skal personalet handle, da det vil være uforsvarligt ikke at handle. Efterfølgende skal indgrebet registreres og indberettes som ikke-tilladt med henblik på opfølgning i forhold til det enkelte barn samt med henblik på forebyggelse og læring. Flere kommuner fra 6-by-netværket har indført samme fremgangsmåde. Som konsekvens heraf er der indberettet flere ikke-tilladte magtanvendelser end tidligere år.

Kommunale plejefamilier kan i medfør af lov om voksenansvar i begrænset omfang gribe ind med magt, hvis betingelserne herfor er oplyst. Socialforvaltningen har i 2017 arbejdet med at implementere lovgivningen. Dette opgøres fra 2018.

Det fremgår af voksenansvarsloven, at der kun undtagelsesvis må ske magtanvendelse, og at det aldrig må erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand. Magtanvendelse skal begrænses til det absolut nødvendige og stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten skal udøves så skånsomt og kortvarigt, som omstændighederne tillader, og med størst mulig hensyntagen til barnets eller den unges personlige integritet. Fysisk afstraffelse er ikke tilladt. Fiksering, ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling er ikke tilladt.

Nedenfor en kort opsummering af oftest forekommende indgreb og betingelserne herfor:

Afværgehjælp, jf. lovens § 8, kan anvendes i situationer, hvor det vurderes nødvendigt
kortvarigt at fastholde eller føre et barn eller en ung væk fra en situation, når det er nødvendigt for at afværge, at barnet eller den unge ødelægger eller beskadiger ting i et ikke ubetydeligt omfang.

Fysisk magtanvendelse, i form af at barnet eller den unge fastholdes eller føres til et andet opholdsrum, jf. lovens § 9, er kun tilladt:
Når barnet eller den unge udviser en adfærd, der er til fare for barnet eller den unge selv, de øvrige anbragte børn og unge, personalet eller andre, der opholder sig på anbringelsesstedet

Beslutning om foretagelse af undersøgelse af person og opholdsrum kan alene tages af lederen, jf. lovens § 16

Hvis der er bestemte grunde til at antage, at barnet eller den unge er i besiddelse af effekter, og besiddelsen medfører, at ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn ikke kan iagttages.

Det er lederen af anbringelsesstedet, der vurderer, hvorvidt der er tale om en tilladt eller ikke tilladt magtanvendelse, og som sikrer, at der sker korrekt registrering samt indberetning af magtanvendelseshændelsen. Alle modtagne indberetninger om magtanvendelse vurderes løbende af Socialtilsyn Midt samt af Faglig Service i Socialforvaltningen.

Socialforvaltningen har i 2017 haft et særligt fokus på den selvejende institution Dalgaarden. Socialtilsyn Midt varslede og iværksatte intensiveret tilsyn medio 2017. Socialforvaltningen har i forlængelse heraf indgået en samarbejdsaftale om faglig udvikling af Dalgaarden.

Tabel 3 Familier, børn og unge: Oversigt over antallet af normerede pladser, magtanvendelser og personer for 2016-17.

Tilbud	Plads antal 2016 *	Plads antal 2017 *	Magtanvendelser 2016	Magtanvendelser 2017	Magtanvendelse 2017		Antal personer 2016	Antal personer 2017
					Tilladt	Ikke tilladt		
Børnecentret – døgninstitutioner **	29	29	14	28	25	3	8	10
Center for specialpædagogiske børnetilbud ***	84	86	60	80	66	14*****	29	18
Ungdomscentret ****	44	40	5	3	2	1	3	2
Døgncentret (selvejende) *****	9	9	7	11	11	0	2	6
Dalgaarden (selvejende)	42	42	34	88	78	10	12	19
Birkebakken (selvejende)	8	9	12	5	4	1	3	3
I alt	216	215	132	215	186	29	57	58*****

Note: Tabellen giver alene overblik over de tilbud, hvor der er registreret magtanvendelse i enten 2016 eller 2017. Chr. IX's (som en del af Døgncentret) og Dalgaarden samarbejder med Børnecentret, de er ikke hierarkisk underlagt centret, hvorfor de figurerer selvstændigt i ovenstående tabel.

** Antallet af normerede pladser på tilbuddet ** Omfatter: Miniinstitutionerne (Toften, Sølyst, Solbrinken og Kalmar-Huset) *** Omfatter: Bøgholt, Heimdal og Stensagergården **** Omfatter: Nordhøj, Turbo og Katrinebjerg ***** Kong Chr. IX's Børnehjem. ***** To børn optræder to gange, da de har skiftet anbringelsessted i løbet af 2017. ***** Ni af de 14 ikke tilladte magtanvendelser drejer sig om indgreb i forhold til børn, der er i aflastning. Det er opholdsgrundlaget – og ikke selve hændelsen, der medfører, at indgrebet vurderes som ikke-tilladt.*

På Familier, Børn og Unge område er der fra Socialforvaltningens døgntilbud og opholdssteder i alt modtaget 215 indberetninger om magtanvendelse i 2017. Der er tale om *en stigning* i forhold til 2016, hvor forvaltningen modtog 132 indberetninger. Stigningen skyldes primært en stigning i antallet af modtagne indberetninger fra Dalgaarden og Mini-institutionerne samt fra Center for Specialpædagogiske Børnetilbud.

29 af de indberettede magtanvendelser er vurderet som ikke-tilladte, hvilket skyldes nye regler på området for børn/unge i aflastning, samt øget fokus på rammerne for lovlig magtanvendelse. Derudover har der været en særlig problematik på Dalgaarden, som er fulgt tæt.

VISO inddrages, når det vurderes relevant. VISO er den nationale Videns- og Specialrådgivningsorganisation. Et VISO-forløb er kort fortalt en

udredning, som består af en afdækning og beskrivelse af borgerens funktionsniveau og samlede situation, herunder afdækning af ressourcer og begrænsninger. Et VISO-forløb er et tilbud om sparring, supplerende viden og rådgivning i forhold til, at det sikres, at borgeren modtager den rette hjælp og støtte. Derudover er supervision anvendt i de tilfælde, hvor det vurderes nødvendigt.

Afdelings- eller centerleder drøfter altid magtanvendelseshændelser med det involverede personale samt på førstkommende personalemøde. Formålet med drøftelsen er at se på, hvad der skete forud for samt under episoden med fokus på, hvordan en lignende hændelse vil kunne forebygges fremadrettet.

Primo 2017 iværksatte forvaltningen på alle driftsområder et kompetenceudviklingsforløb, der havde til formål at klæde medarbejdere på i forhold til reglerne på området samt håndtering deraf i praksis. Størstedelen af medarbejderne på udførercentrene har været igennem kurset. Kurserne indeholdt udover et juridisk oplæg desuden et specialpædagogisk oplæg om blandt andet low arousal, som er en tilgang til konflikthåndtering og stressreduktion. Low Arousal går ud på at undgå at optrappe en konflikt eller yderligere stresse en person, der i forvejen er i affekt eller meget påvirket af en stressende situation.

Børnecentret

Mini-institutionerne

Miniinstitutionerne tilbyder ophold til børn og unge i alderen 0-14 år, som på grund af problemer i familien har behov for at bo uden for hjemmet i en længere periode. Opholdet foregår i en af fire små familielignende enheder, hvor børnene kan bo hele deres barndom. Ofte anbringes søskende sammen. Mini-institutionerne blev i oktober 2017 udvidet med én institution. Antallet af normerede pladser er opnormeret til 34 fra 2018. I 2017 har forvaltningen modtaget 28 indberetninger om magtanvendelse, hvilket er en stigning i forhold til 2016, hvor forvaltningen modtog 14 magtanvendelsesindberetninger.

Tre af indgrebene er vurderet som ikke-tilladt, idet indgrebet vurderes som disproportionalt med barnets adfærd/handling. Der er ledelsesmæssigt fulgt op på hændelserne. Derudover er der et øget fokus på konfliktforebyggelse og low arousal.

13 af de 28 magtanvendelser vedrører et barn/en ung. VISO var inddraget, og personalet modtog endvidere supervision. Status er, at barnet/den unge primo 2018 har skiftet anbringelsessted for at sikre, at barnet/den unge modtager den rette støtte.

I 2017 er der sat fokus på at arbejde mere målrettet og intensivt med fællesskabet på mini-institutionerne herunder relationerne børnene imellem. Fælles for alle enheder er, at der løbende er fokus på at forebygge og begrænse magtanvendelser.

Center for specialpædagogiske børnetilbud

Heimdal og Bøgholt

Heimdal og Bøgholt er en del af Center for Specialpædagogiske Børnetilbud (CSB). Heimdal er et døgn- og aflastningstilbud til børn og unge i alderen 6-18 år med autismespektrumforstyrrelser og/eller svær ADHD. Bøgholt er et specialpædagogisk døgntilbud til børn og unge i

alderen 6-18 år med udviklingsforstyrrelser, ADHD, autisme og lignende vanskeligheder.

Antallet af indberetninger om magtanvendelse er steget fra 60 i 2016 til 80 i 2017. 14 af indberetningerne vurderes som ikke-tilladte, heraf vedrører ni børn i aflastning. For så vidt angår de øvrige, drejer det sig om situationer, hvor barnet oftest af hensyn til omsorgspligten er blevet løftet/båret fremfor ført, samt situationer, hvor barnet/den unge ikke var til fare for hverken sig selv eller andre men udviste en uhensigtsmæssig adfærd. I enkelte tilfælde var personalets indgreb ikke proportionalt med barnets handling, hvilket ledelsen er opmærksom på og har fulgt op på.

Stigningen kan i vid udstrækning tilskrives enkelte børn og unge. 31 af de 80 indberetninger vedrører samme barn. Afdelingen har forsøgt sig med forskellige pædagogiske tiltag til stabilisering af barnets stressniveau samt medicinsk behandling tilpasset barnets diagnoser. Status er, at barnet primo 2018 har skiftet anbringelsessted. Skiftet er sket med henblik på at sikre, at barnet/den unge kan modtage den rette støtte i de rette omgivelser.

I forhold til et andet barn/en ung, som har været involveret i 11 magtanvendelseshændelser, har CSB arbejdet målrettet med at stressreducere. Afdelingen får kontinuerlig supervision af centerets psykolog i forhold til at analysere hvilken stressreduktion, der er hensigtsmæssig at anvende for at skabe mest mulig forudsigelighed og trivsel for barnet/den unge.

Stensagergården

Stensagergården tilbyder aflastningstilbud for familier med børn i alderen 6-18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Der er ikke modtaget nogle indberetninger i 2017.

CSB samlet

CSB oplyser, at ydre ændringer, eksempelvis flytning, kan påvirke nogle af børnene/de unge i deres hverdag samt i forhold til deres faste struktur.

CSB oplyser desuden, at deres psykologer giver supervision på afdelingsmøder. Fokus for supervisionerne er at analysere de udfordringer, der kommer til udtryk hos de enkelte børn/unge i hverdagslivet. Supervisionen giver personalet mulighed for at forstå og arbejde målrettet med stressreduktion omkring de enkelte børn/unge.

Personalet bliver uddannet i ATLASS (Autism Training Low Arousal Support Service) og i STUDIO III, en Low Arousal tilgang til at løse konflikter på en respektfuld og værdig måde. Alle medarbejdere på CSB tilbydes desuden at deltage i et otte ugers MBSR forløb (Mindfulness Baseret Stress Reduktion).

Stigningen i antallet af magtanvendelser fra 2016 til 2017 giver anledning til, at der er særlig opmærksomhed på at udvikle kompetencer til forebyggelse af magtanvendelse.

Ungdomscentret

Katrinebjerg og Nordhøj

Der er tale om døgntilbud til unge (14-17-årige), som har behov for tæt døgndækning i et lille miljø. Katrinebjerg målretter sig især til unge med

massive psykiatriske vanskeligheder. I 2017 er der på Katrinebjerg registreret én indberetning om magtanvendelse. Både i 2016 og i 2017 har forvaltningen modtaget to magtanvendelsesindberetninger fra Nordhøj. Den ene blev vurderet som ulovlig grundet indgrebets omfang, hvilket ledelsesmæssigt er håndteret.

Døgncentret (selvejende)

Chr. IX's Børnehjem huser Døgncentrets akutafdeling for børn i alderen 0-17 år. En akut anbringelse sker som udgangspunkt på baggrund af en kaotisk hændelse i familien. I 2016 modtog forvaltningen syv indberetninger om magtanvendelse. Forvaltningen modtog 11 magtanvendelsesindberetninger i 2017.

Fem af de elleve indberetninger vedrører samme barn. Det fremgår af indberetningerne, at det i forbindelse med anbringelsen (ultimo 2017) blev tydeligt, at der var tale om et barn, der havde brug for tydelige og strukturerede rammer. Personalet har derfor haft fokus på dette ved blandt andet at sætte ekstra personale ind i en periode. Barnet er primo 2018 flyttet til et andet anbringelsessted, hvor de rammer, som barnet har behov for, bedre kan sikres fremadrettet.

Chr. IX oplyser, at personalet benytter sig af metoder, der medvirker til, at de kan guide og støtte barnet til at finde ro. Magtanvendelse er alene brugt i de situationer, hvor barnet er til skade for sig selv eller andre.

Den selvejende institution Dalgaarden

Dalgaarden er en selvejende institution for børn og unge i alderen 5-12 år med sociale, adfærds- og følelsesmæssige vanskeligheder.

Forvaltningen modtog 34 indberetninger om magtanvendelse i 2016. I 2017 har forvaltningen modtaget 88 indberetninger om magtanvendelse, hvoraf ti er vurderet som ikke-tilladte. I alt 19 børn. 49 af hændelserne er fordelt på seks børn/unge. De ti hændelser, der er vurderet som ikke-tilladte, drejer sig primært om situationer, hvor indgrebet har været mere indgribende end barnets adfærd tilsagde. Socialtilsynet har anført, at der i flere tilfælde har været tale om uværdig behandling af børn.

Stigningen i antallet af magtanvendelser, førnævnte ikke-tilladte hændelser og andre episoder har medført, at forvaltningen har været i tæt dialog med ledelse og bestyrelse på Dalgaarden. Socialforvaltningen har indgået en samarbejdsaftale med Dalgaarden, der indeholder en faglig udviklingsplan. Der er i den plan et særligt fokus på forebyggelse af magtanvendelser.

Dalgaarden oplyser, at stigningen dels er forårsaget af enkelt saker og dels af et større fokus på korrekt registrering. Dalgaarden vil i 2018 fortsat have øget fokus på konflikthåndtering, forebyggelse af magtanvendelser og arbejdet med et voldsforebyggelsesforløb. I foråret arbejdes der med forebyggelsespakken og mentalisering. Derudover vil det være et fortsat fokus at evaluere og reflektere over magtanvendelseshændelser. Dalgaarden vil gennemføre undervisning i ATLASS og STUDIO III.

Den selvejende institution Birkebakken

Birkebakken er en selvejende døgninstitution til børn, unge og voksne med psykisk og fysisk funktionsnedsættelse. Birkebakken overgik pr. 1.

januar 2015 til driftsområdet for Voksenhandicap. Der er fortsat børnepladser på Birkebakken.

På Birkebakken er antallet af magtanvendelser faldet fra 12 i 2016 til fem i 2017. En hændelse er vurderet som ikke-tilladt, den vedrører en hygiejnesituation. Det er efterfølgende indskærpet, at personalet kun kan gribe ind med magtanvendelse, når alt andet er forsøgt, og kun hvis hensynet til omsorgspligten vejer tungere end hensynet til selvbestemmelsesretten.

Der har der været skærpet fokus på at forebygge episoder med magtanvendelse. Der er blandt andet iværksat følgende tiltag: neuropædagogiske udredninger, intern specialpædagogisk supervision fra socialpædagogiske konsulenter og deltagelse i et voldsforebyggelsesprojekt med støtte fra forebyggelsesfonden.

Samlet om magtanvendelser i Familier, Børn og Unge

Samlet set er det forvaltningens indtryk, at alle tilbud og institutioner på FBUs område løbende drøfter og følger op på hændelser, hvor der er sket magtanvendelse med henblik på læring og forebyggelse. Det er desuden Socialforvaltningens vurdering, at nærværende redegørelse giver de enkelte tilbud et godt overblik, som kan anvendes i det videre arbejde.

Det vurderes, at stigningen på området i høj grad skyldes en større viden om og opmærksomhed på rammerne for anvendelse af magt og andre indgreb i anbragte børn og unges selvbestemmelse, dels at der i forhold til enkelte unge har været et stort antal indberetninger.

Kompetenceudviklingen afspejles tydeligt i øget kvalitet af indberetningerne. og er i dialog med de pågældende tilbud.

Et øget fokus på rammerne for magtanvendelse kan medføre en stigning i antallet af magtanvendelse. Forvaltningen følger løbende udviklingen og har i forlængelse deraf et særligt fokus på forebyggelse af magtanvendelse med low arousal og konflikthåndtering. Fremadrettet vil konsulentteamet på CSB i højere grad blive inddraget, når forvaltningen registrerer en stigning i antallet af magtanvendelser på de enkelte tilbud.

1.1 Aarhus borgere på private og regionale tilbud eller på tilbud i andre kommuner 2015-2017

Tabel 4 Familier, Børn og Unge: Magtanvendelser på Aarhus borgere med ophold på private/regionale tilbud eller døgninstitutioner i andre kommuner i 2016-2017.

	Magtanvendelser 2016		Magtanvendelser 2017		Antal personer	
	Tilladt	Ikke tilladt	Tilladt	Ikke tilladt	2016	2017
Andre tilbud i Aarhus Kommune	2	-	-	-	2	-
Alle tilbud uden for Aarhus Kommune	22	1	42	8	9	22
I alt	24	1	42	8	11	22

På tilbud uden for Aarhus Kommune er der registreret 50 indberetninger om magtanvendelse over for 22 Aarhus borgere i løbet af 2017. Stigningen skyldes antageligt primært, at Socialforvaltningen ikke modtog

alle indberetninger i 2016 til opgørelsen. Otte magtanvendelser er vurderet som ikke-tilladt. Der er primært tale om børn og unge i aflastning.

Der er primært tale om fysisk magtanvendelse, jf. voksenansvarslovens § 9. I enkelte tilfælde er der tale om person- og rumundersøgelse, og i ganske få tilfælde drejer det sig om isolation på en sikret afdeling (Egely). Foranlediget af tilsynsbesøg på sidstnævnte har Ombudsmanden udarbejdet en række anbefalinger til Egely, herunder at institutionen sikrer, at de unge udelukkende isoleres efter en konkret vurdering af, om der er lovligt grundlag.

2. Magtanvendelser i forhold til voksne med handicap

Bestemmelserne i servicelovens §§ 124-137 gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

Magtanvendelse på voksenområdet kan inddeles i følgende kategorier:

1. Anvendelse af alarm- og pejlesystemer (servicelovens § 125)
2. Fastholdelse eller føren hvor der er nærliggende risiko for at borgerens udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade (servicelovens § 126)
3. Fastholdelse i personlig hygiejnesituation (servicelovens § 126 a)
4. Fastholdelse mhp. forhindre at borgeren forlader boligen samt føren tilbage til boligen (servicelovens § 127)
5. Fastspænding med stofsele for at forhindre fald etc. (servicelovens § 128, stk. 1)
6. Flytning til anden bolig uden samtykke (servicelovens § 129, stk. 1-3)
7. Nødværge og nødret (straffelovens §§ 13-14)

Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten skal begrænses til det absolut nødvendige. Indgrebene må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand. Personens frivillige medvirken til en nødvendig foranstaltning skal altid søges opnået. Anvendelse af magt skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Omsorgspligten gælder altid men giver dog ikke hjemmel til at anvende magt.

I praksis arbejdes der med forhåndsgodkendt magtanvendelse og ikke-forhåndsgodkendt magtanvendelse.

En *forhåndsgodkendt magtanvendelse* giver tilladelse til at anvende fysisk magt (fastholdelse eller tilbageholdelse eksempelvis i en hygiejnesituation), fastspænding med stofsele, anvendelse af alarm- eller pejlesystemer, døråbnere eller døralarm. Tilladelsen gives på baggrund af en ansøgning fra tilbuddet, som redegør for behovet for en tilladelse. Tilladelsen er som udgangspunkt kun gældende i en afgrænset periode på op til et år. Nogle tilladelser kan fornys, andre kan ikke. Det skal løbende vurderes, hvorvidt eller hvorledes en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes. Benyttes en tilladelse aktivt skal tilbuddet indberette dette månedligt. I indberetningen nævnes det, hvor ofte tilladelsen er benyttet i løbet af måneden.

Tilladelsen til fysisk fastholdelse eller føren i hygiejnesituationer kan gives for en periode på op til tre måneder. Kommunen kan derefter forlænge perioden med op til tre måneder. Den samlede periode må ikke overstige i alt seks måneder. I få tilfælde sker det, at tilbuddet ikke lykkes med at

udvikle og indarbejde metoder, hvorved hygiejne kan gennemføres uden magtanvendelse, når bevillingen ophører. Anvendelsen af fysisk fastholdelse i hygiejnesituationer er herefter lovgivningsmæssigt at regne som ikke tilladt.

En *ikke-forhåndsgodkendt magtanvendelse* betyder, at der ikke er givet tilladelse til anvendelse af magt i medfør af servicelovens §§ 125-128. Størstedelen af magtanvendelserne på Voksenhandicaps område er akutte magtanvendelser, hvor der er fare for, at borgeren gør skade på sig selv eller andre. En akut magtanvendelse kan efterfølgende give anledning til, at tilbuddet ansøger om tilladelse til at anvende fysisk magt, alarm eller stofsele i en begrænset periode, mens tilbuddet arbejder med individuelt tilpassede pædagogiske metoder med henblik på, at magtanvendelse undgås.

Med ikke-tilladte magtanvendelser forstås hændelser, hvor eksempelvis personalets handling går ud over, hvad der var nødvendigt i situationen, eller at en forhåndsgodkendt tilladelse i hygiejnesituationer er udløbet.

Flytning uden samtykke (til en anden bolig), jf. servicelovens § 129, er omfattet af magtanvendelsesreglerne. Det er en betingelse for flytning til anden bolig uden samtykke, at flytningen er absolut påkrævet for, at borgeren kan få den nødvendige hjælp, og at hjælpen ikke kan gennemføres i borgerens nuværende bolig. Det er Statsforvaltningen, der træffer afgørelsen efter indstilling fra kommunen.

Nødværge og nødret, jf. straffelovens §§ 13-14, anvendes primært i tilbud og på centre under Socialpsykiatri og Udsatte Voksne, hvorfor bestemmelserne behandles nedenfor under punkt 3.

Tabel 5 Voksenhandicap: Oversigt over antallet af pladser, magtanvendelser og personer i 2016 og 2017 på Socialforvaltningens tilbud.

Tilbud	Plad santa I 2016 *	Plad santa I 2017 *	Magtanven deler i 2016 **	Magtanven deler i 2017 **	Magtanvendelser i 2017		Antal personer i 2016	Antal personer i 2017
					Tilladt	Ikke tilladt		
2016								
Bocenter Syd	163		2				2	
Bocenter Syd/Vest	190		29				4	
Bocenter Nord	162		104				5	
Center for Voksne med Autisme og ADHD (CVAA)	136		32				10	
Kompetence- og uddannelsescenter Aarhus (KUCA)	296		15				5	
2017								
Borgercenter Syd		296		6	6			5
Borgercenter Vest		262		95	95			16
Borgercenter Nord		427		61	59	2		13
Borgercenter Midtbyen				1	1			1
2016 og 2017								

Birkebakken (selvejende)	36	41	17	37	37		3	4
Stefanshjemmet (selvejende)	93	97	2	4	4		2	4
Solbakken (selvejende)	34	32	1	2	2		1	1
I alt	1110	1155	202	206	204	2	32	44****

Note: Tabellen giver alene overblik over de tilbud, der har indberettet magtanvendelser i 2016 og/eller 2017.

** Antallet af normerede pladser ** Inklusiv anvendelse af forhåndsgodkendte tilladelser til magtanvendelse samt antallet af godkendte flytninger uden samtykke. Det fremgår af afsnittet vedrørende det enkelte tilbud, hvorvidt der er tale om en forhåndsgodkendt tilladelse til magtanvendelse*

**** inkl. hændelser med nødværge/nødret.*

***** to borgere fremgår to gange, da der er modtaget indberetninger fra såvel bo- som dagtilbud.*

Note: Organisationen på VH er omlagt i løbet af foråret 2017, hvilket er afspejlet i de nye centernavne.

Botilbuddene under CVAA hører nu under Borgercenter Vest. Tilbuddene under KUCA er fordelt på Borgercentre.

Antallet af magtanvendelser på Voksenhandicaps område er næsten uændret med 202 i 2016 og 206 i 2017. Hændelserne er i 2017 fordelt på 44 personer. 89 af indberetningerne kan henføres til en borger. To af de 206 modtagne indberetninger er indberettet som ikke-tilladte magtanvendelser. Den ene hændelse vedrører en hygiejnesituation. Den anden hændelse er vurderet som ikke-tilladt, da betingelserne for magtanvendelse ikke var opfyldt.

Ud af de 206 modtagne indberetninger om magtanvendelse har der i langt størstedelen af tilfældene været tale om 'akut føren og fastholdelse', se *tabel 7* nedenfor. I afsnittene om de enkelte tilbud redegøres for årsagerne til udviklingen i antallet af magtanvendelser på de tilbud, der drives af Socialforvaltningen samt de tilbud, som forvaltningen har driftsoverenskomst med.

Generelt om håndtering af magtanvendelser på tilbud i Voksenhandicap (VH)

Bo- og dagtilbud på Voksenhandicapområdet involverer VISO i udvalgte sager, når det vurderes nødvendigt.

Primo 2017 iværksatte forvaltningen på alle driftsområder et kompetenceudviklingsforløb, der havde til formål at klæde medarbejdere på i forhold til reglerne om magtanvendelse. På VoksenHandicaps område var der endvidere mulighed for intern supervision med konsulenter fra Center for Specialpædagogiske Børnetilbud. Formålet med supervisionen var at udvikle den pædagogiske faglighed for at fremme borgernes trivsel og minimere brugen af magtanvendelse til det absolut nødvendige.

Voksenhandicap har vurderet, at supervisionsforløbene i 2017 har bidraget til at skabe højere borgertrivsel, samt til udvikling af den pædagogiske praksis. Ledelsen i Voksenhandicap har derfor i tæt dialog med borgercentrene besluttet at indgå en længerevarende aftale med CSB om understøttelse af den specialpædagogiske praksis på VHs område. Aftalen gælder for perioden 1. december 2017 til 30. november 2019.

Borgercenter Syd

Borgercenter Syd tilbyder bo- og dagtilbud til voksne med udviklingshæmning, voksne med fysiske handicap samt voksne med hjerneskade.

Forvaltningen har i 2017 modtaget seks indberetninger om magtanvendelse, hvoraf et indgreb indberettet som nødværge.

Borgercenter Vest

Borgercenter Vest tilbyder bo- og dagtilbud til voksne med udviklingshæmning. Borgerne med udviklingshæmning kan have en eller flere tillægsdiagnoser. Borgerne kan derudover have en dom til ophold i en boform. I 2017 har forvaltningen modtaget 95 indberetninger om magtanvendelse. Magtanvendelserne er i 2017 fordelt på 16 borgere.

Snåstrup Vestergaard, tilknyttet Borgercenter Vest, er en boform for voksne med udviklingshæmning. Antallet af modtagne indberetninger er faldet fra 15 i 2016 til syv magtanvendelser i 2017. Alle syv er fra 1. halvår. Botilbuddet har i samarbejde med Socialtilsyn Midt, som en del af en specifik indsats, udarbejdet en 4-punkts plan. Indsatsen formodes at være medvirkende til faldet i antallet af magtanvendelser fra 2016 til 2017.

Magtanvendelser bliver evalueret på førstkommande personalemøde. Formålet med evalueringen er at sikre mulig tilpasning af den aktuelle pædagogiske tilgang og metode i forhold til borgeren. Tilbuddet oplyser endvidere, at de har påbegyndt et forløb om voldsforebyggelse i samarbejde med en ekstern konsulent og primo 2018 forventer at iværksætte et forløb i forhold til konflikthåndtering tilpasset medarbejdergruppens behov.

Aktivitetshuset Havkærparken er et samværs- og aktivitetstilbud målrettet borgere med udviklingshæmning og med betydelig og varigt behov for pædagogisk støtte og praktisk hjælp. Borgerne har ofte et stort behov for at blive skærmet.

Forvaltningen modtog i 2017 i alt 83 magtanvendelser fra Havkærparken, der således står for størstedelen af de 95 magtanvendelser i Borgercenter Vest. Havkærparken oplyser, at de i løbet af 2017 har modtaget flere borgere med udadreagerende adfærd. Magtanvendelser samt nedbringelse af vold og trusler om vold har igennem det seneste år været et højt prioriteret emne. Havkærparken arbejder med at skabe trivsel og en god hverdag for alle borgerne.

Tilbuddet oplyser, at indberetningerne primært er koncentreret omkring én borger, der blev indskrevet i foråret 2017. Borgeren beskrives som en borger med betydelig og varigt nedsat kognitiv funktionsevne. Borgeren vurderes at have en kognitiv udviklingsalder på omkring 2-3 år. Ved indskrivelsen blev borgeren beskrevet med meget voldsom udadreagerende adfærd og behov for meget tæt støtte for at kunne guides gennem dagen.

Botilbuddet har forberedt sig grundigt på modtagelsen af borgeren ved at opkvalificere et team samt iværksætte et supervisorsforløb. Havkærparken forventer, at indsatsen vil skabe højere trivsel for borgeren og dermed reducere antallet af magtanvendelser. Reduceringen af antallet af magtanvendelser formodes at ske i løbet af 2018 i takt med, at borgeren får tillært nye mestringsstrategier og aflært gamle vaner.

Tilbuddet anvender systematiske metoder og tilgange som KRAP og neuropædagogik samt med konflikthåndtering ud fra en low arousal tilgang. Alle magtanvendelser bliver drøftet på ugentlige personalemøder, hvor den faglige indsats og tilgang bliver gennemgået med det formål at forebygge og nedbringe antallet af magtanvendelser. Derudover udarbejdes der risikovurderinger for alle borgere.

Borgercenter Nord

Borgercenter Nord tilbyder bo- og dagtilbud til voksne med udviklingshæmning og voksne med hjerneskade. Forvaltningen har i 2017 modtaget 58 indberetninger om magtanvendelse, heraf tre tilfælde af flytning uden samtykke. Magtanvendelserne i 2017 er fordelt på 13 borgere. To af magtanvendelserne er vurderet som ikke-tilladte. I begge tilfælde skyldtes det, at betingelserne for anvendelse af magt ikke var opfyldt.

Størstedelen af indberetningerne er modtaget fra Bofællesskabet Skødstrup, der er et tilbud til borgere med udviklingshæmning med betydelig og varigt behov for pædagogisk støtte. En ud af tilbuddets fire afdelinger arbejder med særligt tilrettelagte og specialiserede indsatser overfor borgere med udviklingshæmning, som har et stort behov for at blive skærmet. Forvaltningen har i 2017 i alt modtaget 49 magtanvendelse fra Skødstrup. 43 af magtanvendelserne kan henføres til to borgere.

De to borgere, som er blevet udsat for mange magtanvendelser, har betydeligt og varigt behov for pædagogisk støtte og omsorg samt behov for at blive skærmet. Tilbuddet oplyser, at begge borgere kan opleves udadreagerende over for både personale og de øvrige beboere. Den ene borger har desuden tendens til selvskadende adfærd, hvis vedkommende føler sig misforstået og overset.

Tilbuddet har fokus på at udvikle de pædagogiske tilgange og metoder i forhold til borgere med udadreagerende adfærd. Tilbuddet oplyser, at der arbejdes med low arousal og på at give den enkelte borger mere selv- og medbestemmelse. Ledelsen har desuden i 2017 haft fokus på faglig opkvalificering af medarbejderne samt på kulturændring i medarbejdergruppen.

Tilbuddet har i samarbejde med CSB iværksat flere supervisionsforløb i forhold til udvalgte borgere. Tilbuddet har endvidere inddraget VISO, se under punkt 1. VISO-forløb og -rapporter samt magtanvendelser drøftes løbende på personalemøder.

Den selvejende institution Solbakken herunder Birkebakken

Solbakken tilbyder dag- og botilbud til voksne med nedsat fysisk funktionsevne og kognitive dysfunktioner, der følger af sygdom eller ulykke, herunder borgere med medfødt eller erhvervet hjerneskade samt fysiske handicap, der følger af sygdom eller ulykke.

Forvaltningen har i 2017 fra Solbakken modtaget to indberetninger om magtanvendelse heraf en om flytning uden samtykke. I 2016 modtog forvaltningen en indberetning.

Birkebakken er et dag- og botilbud til voksne med udviklingshæmning. Birkebakken har herudover nogle børnepladser.

I 2017 har forvaltningen modtaget 37 indberetninger om magtanvendelse fra Birkebakken, hvilket er en stigning fra 2016, hvor forvaltningen modtog 17. Alle magtanvendelser i 2017 på Birkebakken var akutte magtanvendelser. Birkebakken oplyser, at størstedelen af de indberettede magtanvendelser kan henføres til to borgere med betydelig og varig nedsat kognitiv funktionsevne, som skrives med et stort behov for at blive skærmet.

Birkebakken oplyser, at der generelt er meget fokus på magtanvendelse, herunder forebyggelse. Tilbuddet har modtaget intern supervision fra CSB i forhold til udvalgte borgere. En intern VISO-konsulent har desuden udarbejdet en neuropædagogisk udredning. Derudover benytter tilbuddet sig af sparring og fagsupervision ved ekstern neuropsykolog. Birkebakken har ultimo 2017 iværksat et forløb om forebyggelse af vold med støtte fra forebyggelsesfonden. Formålet er, at ledelse og medarbejdere skal lære at håndtere hændelser med (trusler om) vold og/eller magtanvendelser.

Den selvejende institution Stefanshjemmet

Stefanshjemmets målgruppe er voksne med erhvervet hjerneskade og fysisk handicap med betydeligt behov for pædagogisk støtte samt pleje og omsorg i hverdagen. I 2016 modtog forvaltningen to indberetninger om magtanvendelse (over for to personer). Forvaltningen har i 2017 modtaget fire indberetninger om magtanvendelse, heraf tre indberetninger om anvendelse af stofsele.

Særligt i forhold til flytning uden samtykke

En ud af i alt fem ansøgninger om flytning uden samtykke blev ikke imødekommet af Statsforvaltningen.

Samlet om magtanvendelser i Voksenhandicap

Samlet set er antallet af indberetninger om magtanvendelser i 2017 på niveau med 2016. Det kan konstateres, at der fra 2016 til 2017 er sket en stigning i antallet af personer, der blev udsat for magtanvendelse. I 2016 var der 32 og i 2017 har der været 44.

Den stigning, der er registreret over de seneste år, og som antageligt delvist skyldtes etablering af flere (special-)pladser på VHs område, ses nu at have fundet et stabilt niveau. Antallet af magtanvendelse i 2016 og 2017 samt stigningen i antallet af borgere, der har været udsat for magtanvendelse, skal således sammenholdes med, at Voksenhandicap i 2017 har udvidet antallet af pladser. Pladstallet er steget fra 1110 pladser i 2016 til 1155 i 2017.

Derudover bemærkes det, at der er sket en nedgang i antallet af magtanvendelser i hygiejne situationer, se *tabel 7*, som opvejes af en tilsvarende stigning i antallet af akutte magtanvendelser.

Voksenhandicap har løbende fokus på at forebygge og begrænse brugen af magtanvendelse. Voksenhandicap har i den forbindelse fokus på at sikre, at medarbejdere og ledere, så vidt muligt i samarbejde med borgeren eller borgerens pårørende/værge, følger op på magtanvendelserne. Borgerens handleplan bør desuden indeholde tiltag, der kan bidrage til at forebygge brugen af magtanvendelse.

Samarbejdet med CSB, herunder supervisionsforløb, ser, sammen med tilbuddenes fortsatte udvikling af pædagogiske tilgange og metoder, ud til

at kunne understøtte tilbuddene i at forebygge brugen af magtanvendelse. Derudover har undervisning i reglerne på området samt supervisionsindsatsen blandt andet gjort det tydeligt, hvornår et indgreb er et indgreb i borgerens selvbestemmelsesret, der skal indberettes.

Socialforvaltningen har fortsat fokus på området og den indsats, der ydes. Centralt i forvaltningen er der desuden fokus på løbende at holde overblik over antallet og typerne af magtanvendelse med henblik på at kunne understøtte driften bedst muligt.

2.1 Aarhus borgere på private og regionale tilbud eller på tilbud i andre kommuner 2015-2017

Tabel 6 Voksenhandicap: Oversigt over antallet af magtanvendelser på Aarhus borgere med ophold på private/regionale tilbud eller tilbud i andre kommuner, 2016 og 2017

	Magtanvendelser i 2016		Magtanvendelser i 2017		Antal personer i 2016	Antal Personer i 2017
	Tilladt	Ikke tilladt	Tilladt	Ikke tilladt		
Tilbud uden for Aarhus Kommune	50	2	107	10	24	37

Note: Inkl. Nødværge og eksklusiv flytning uden samtykke.

Forvaltningen har i 2017 modtaget i alt 117 indberetninger om magtanvendelse fra tilbud uden for Aarhus Kommune, heraf tre flytninger uden samtykke. I 2017 blev 37 voksne borgere med ophold i et kommunalt eller i regionalt tilbud uden for Aarhus Kommune udsat for magtanvendelse. 10 af magtanvendelserne i 2017 var ikke-tilladte. Seks af disse vedrører hygiejnesituationer, hvor der ikke var givet tilladelse til indgrebet forud for hændelsen.

I langt de fleste tilfælde har der været tale om akut magtanvendelse i form af fastholdelse og føren. Der er fulgt op på hver enkelt hændelse ved at vurdere og træffe afgørelse om lovligheden (tilladt og ikke-tilladt) samt være i dialog med tilbuddet. For så vidt angår antallet af ikke-tilladte magtanvendelser i hygiejnesituationer, se *tabel 7*, har forvaltningen vurderet, at det i de enkelte tilfælde var nødvendigt af hensyn til varetagelsen af omsorgspligten. I den forbindelse anses indgrebet som en beskyttende foranstaltning.

Magtanvendelser over for borgere i og uden for Aarhus kommune opgjort efter lovgrundlag.

Oversigten viser, at langt hovedparten af magtanvendelserne overfor borgere i og uden for Aarhus Kommune gennemføres med hjemmel i servicelovens § 126 om akut fastholdelse og føren.

Typerne af magtanvendelse fremgår af *tabel 7*, se nedenfor.

Tabel 7 Voksenhandicap Oversigt over typerne af magtanvendelse for 2016 og 2017

	Antal magtanvendelser opgjort efter lovgrundlag i 2016						Antal magtanvendelser opgjort efter lovgrundlag i 2017					
	§ 125	§ 126	§ 126 a	§ 127	§ 128	§ 129	§ 125	§ 126	§ 126a	§ 127	§ 128	§ 129
Interne tilbud i Aarhus Kommune		147	37		2	3		187	2	-	3	5
Eksterne tilbud uden for Aarhus Kommune	1	43				5		64	17	-	1	2
I alt	1	190	37		2	8		251	19		4	7

Note: Ekskl. Nødværge og antallet af tilladelser til forhåndsgodkendte magtanvendelser. Se side 9 for en nærmere forklaring af de enkelte bestemmelser.

2.2 Forhåndsgodkendte magtanvendelser

Socialforvaltningen modtog i alt 25 ansøgninger om (tidsbegrænsede) tilladelser til magtanvendelse i 2017.

Interne tilbud i Aarhus kommune og eksterne tilbud uden for Aarhus Kommune har primært ansøgt om tilladelse til at anvende bløde stofseler (§ 128) eller fastholde borgere i hygiejne situationer (§ 126a). Herudover har enkelte interne botilbud ansøgt om at få tilladelse til at anvende personlig alarm i form af GPS.

3. Socialpsykiatri og Udsatte Voksne

De fleste af tilbuddene under Socialpsykiatri og Udsatte voksne henvender sig til borgere, der får sociale og behandlingsmæssige ydelser, som ikke er omfattet af servicelovens bestemmelser om magtanvendelse. Socialforvaltningen har derfor i denne redegørelse valgt at medtage de tilbud, hvor der forekommer magtanvendelse i form af nødværge (og nødret), jf. straffelovens §§ 13-14.

Der er tale om *nødværge*, jf. *straffelovens § 13*, når en person vil afværge et aktuelt retsstridigt angreb mod sig selv eller en anden ved en handling over for angriberen, der ellers ville være strafbar i henhold til straffelovens bestemmelser. Handlinger begået i nødværge er straffrie. Enhver, herunder medarbejdere på opholdssteder og døgninstitutioner kan afværge et retsstridigt angreb.

Der er tale om *nødret*, jf. *straffelovens § 14*, hvor en ellers strafbar handling er nødvendigt for at afværge truende skade på person eller gods. Nødret er i praksis kun aktuelt, når nødværge ikke finder anvendelse. Nødretshandlinger er straffrie. Enhver, herunder medarbejdere på opholdssteder og døgninstitutioner, kan afværge et retsstridigt angreb.

Tabel 8 Socialpsykiatri og Udsatte Voksne: Oversigt over antal magtanvendelser og personer på Socialforvaltningens tilbud i 2016 og 2017

Tilbud	Plad santa I 2016	Plad santa I 2017	Magtanvendelser 2016	Magtanvendelser 2017	Antal personer 2016	Antal personer 2017
Center for Boområdet	87	128	4	3	4	3
Center for Alkoholbehandling	445	424	-	-	-	-
Center for Forsorg og Specialiserede Indsatser	133	137	-	1	-	1
I alt	665	689	4	4	4	4

Note: Magtanvendelser dækker i denne sammenhæng også over nødret/nødværge. Antallet af pladser er antallet af normerede pladser. De centre, hvor der ikke er registreret magtanvendelser, fremgår ikke af denne oversigt.

I Socialpsykiatri og Udsatte Voksne modtog forvaltningen i 2017 fire indberetning om nødværge fra Socialforvaltningens botilbud. Derudover er der modtaget en indberetning om magtanvendelse på et regionalt botilbud. Det drejede sig også om nødværge. Omfanget af magtanvendelser på området er uændret i forhold til 2016, hvor det dog drejede sig om både § 126-magtanvendelse og nødværge.

4. Konklusion

Samlet set er der på de kommunale botilbud og institutioner på Socialforvaltningens område i Aarhus Kommune sket en stigning i antallet af modtagne magtanvendelser fra 2016 til 2017.

Stigningen kan primært henføres til en stigning i antallet af indberetninger på Familier, Børn og Unges område. Det skyldes dels en stigning i forhold til enkeltpersoner, dels at der efter kompetenceudviklingen er mere viden og opmærksomhed på reglerne om magtanvendelse. Antallet af børn/unge, der er anbragt eller har aflastningsophold på en af forvaltningens egne tilbud, er samlet set ikke steget fra 2016 til 2017.

På Voksenhandicap-området er der fortsat øget fokus på et løft af den pædagogiske praksis og implementering af pædagogiske metoder og viden fra supervisionsforløbet. Tilbage meldingen fra de dag- og botilbud, der har haft forløb er meget positiv.

For både FBU og VH gælder det, at borgere, der oplever forandringer og skift i deres liv, eksempelvis flytning, og som har et særligt behov for struktur og genkendelighed, i en periode kan reagere udadtil grundet de ændringer, der er sket i deres omgivelser og hverdag. Her er der fokus på at finde ind til årsagen til adfærden med henblik på at forebygge magtanvendelserne fremadrettet.

For alle driftsområder gælder det, at der kontinuerligt er fokus på at følge op på indberetninger om magtanvendelse med henblik på at drage læring heraf samt for at forebygge og i det omfang det er muligt at mindske anvendelsen af magt. Udviklingen i antallet af magtanvendelser følges løbende med henblik på udvikling og forebyggelse af brugen af magt.

Bilagsforside

Dokument Titel:	Indstilling rådmand - revideret beredskab 2018
Dagsordens titel	Orientering om revidering af kommunalt beredskab
Dagsordenspunkt nr	1.5

Indstilling

Til Rådmandsmøde
Fra Socialforvaltningen
Dato 18. april 2018

Orientering om revision af kommunalt beredskab

Til forebyggelse, opsporing og håndtering af sager med vold og seksuelle overgreb

1. Resume

Den 1. oktober 2013 trådte ny lovgivning om beskyttelse af børn mod overgreb i kraft. Et af lovkravene er jf. servicelovens §19 stk. 5, krav om kommunale beredskaber samt understøttelse heraf. Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov, dog med maksimalt 4 års interval. Beredskabet er udarbejdet af Sociale Forhold og Beskæftigelse i samarbejde med magistratsafdelingerne for Børn og Unge og Kultur og Borgerservice. Det fælles beredskab danner rammen for de tre magistratsafdelingens egne beredskaber.

Det fælles kommunale beredskab blev vedtaget på byrådsmøde d. 21 maj 2014. Det er blevet revideret i primo 2018 og skal godkendes af byrådet. Der er ikke foretaget væsentlige ændringer siden udgaven fra 2014.

2. Beslutningspunkter

Det indstilles:

At 1) det fælles beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af sager med vold og seksuelle overgreb mod

børn og unge, fra 2014 og revideret i foråret 2018, godkendes.

At 2) den vedlagte Byrådsindstilling godkendes

3. Baggrund

Som en del af Overgrebspakken fra 2012 kom der lovkrav om et kommunalt beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af vold og seksuelle overgreb mod børn og unge. Dette for at sikre, pædagoger, lærere, frivillige og myndighedspersoner og andre fagpersoner, der har med børn og unge at gøre, ved hvordan de skal forholde sig ved mistanke eller viden om overgreb mod børn og unge.

Magistratsafdelingerne for Sociale Forhold og Beskæftigelse, Børn og Unge og Kultur og Borgerservice udarbejdede i 2014 et fælles beredskab. Den fælles kommunale beredskabsplan blev vedtaget af byrådet d. 21. maj 2014. Den skal godkendes af byrådet med maksimalt 4 års interval.

Den fælles kommunale beredskabsplan skal løbende revideres. Seneste udgave er nu revideret ved inddragelse af de enheder, der deltager i Aarhus Kommunes eksisterende beredskaber på området. Der er ikke foretaget væsentlige ændringer siden udgaven fra 2014, udover en opdatering af diverse adresser og kontaktoplysninger.

I forbindelse med byrådsbehandlingen i 2014 nævnte daværende byrådsmedlem Christian Budde(V), at det er vigtigt med en opmærksomhed på, at pædagoger mv. i driften får kendskab til beredskabet. Som det nævnes nedenfor har hver magistratsafdeling egne beredskaber og er internt ansvarlige for kommunikation af beredskabet til relevante medarbejdere.

4. Effekt

Beredskabet har til formål at forebygge seksuelle overgreb og vold mod børn og unge, samt at anvise konkrete retningslinjer for handling, når overgrebene er sket.

5. Ydelse

Beredskabet danner rammen for de tre magistratsafdelingers egne beredskaber. De tre magistratsafdelingers beredskabsplaner er tilpasset organisationerne og arbejdet/kontakten med børn og unge i de pågældende magistratsafdelinger. Det centrale i de beredskabsplanerne er ledelsesmæssig forankring, tæt koordination i arbejdet med børnene og de unge og rettidighed i forhold til information af relevante parter og myndigheder.

Det fælles beredskab ændrer ikke serviceniveauet i Aarhus Kommune, men lægger en fælles ramme omkring de enkelte magistratsafdelingers beredskaber og giver dermed en faglig platform for videreudvikling på tværs af magistratsafdelingerne.

6. Organisering

Beredskabet henvender sig først og fremmest til alle fagpersoner, der har med børn og unge at gøre i Aarhus Kommune. Beredskabet ligger tilgængeligt på Aarhus Kommunes hjemmeside.

Hver magistratsafdeling er ansvarlig for kommunikation om beredskabet til relevante medarbejdere i egne afdelinger, samt ansvarlige for løbende tilpasning af egne beredskaber.

7. Ressourcer

De tre magistratsafdelinger investerer personale og økonomiske ressourcer til kompetenceudvikling med videre. Det sker i det omfang det er nødvendigt i forhold til de relevante handlinger og aktiviteter. Udgifterne afholdes indenfor egne rammer. SISO (Videnscentret for Sociale Indsatser ved Vold og Seksuelle Overgreb mod børn) tilbyder vederlagsfri rådgivning i forhold til at udvikle, opdatere eller implementere de kommunale beredskaber.

Bilag

Bilag 1: Byrådsindstilling d. 14. april 2014

Bilag 2: Revideret udgave 2018 Fælles beredskab

Socialforvaltningen

Lix: 50

Sagsbehandler: Mona Stevnsgaard

E-post: msande@aarhus.dk

Bilag 2/4

**Dokument Titel: Indstilling byråd - revideret
beredskab 2018**

Indstilling

Til Aarhus Byråd via Magistraten
Fra Kultur og Borgerservice, Børn og Unge, Sociale
Forhold og Beskæftigelse
Dato Dato for fremsendelse

Orientering om revidering af kommunalt beredskab

Til forebyggelse, opsporing og håndtering af sager med vold og seksuelle overgreb.

1. Resume

Som en del af Overgrebspakken fra 2012 er der lovkrav om et kommunalt beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af vold og seksuelle overgreb mod børn og unge. Magistratsafdelingerne for Sociale Forhold og Beskæftigelse, Børn og Unge og Kultur og Borgerservice udarbejdede i 2014 et fælles beredskab. Den fælles kommunale beredskabsplan blev vedtaget af byrådet d. 21. maj 2014. Den skal regodkendes af byrådet med maksimalt 4 års interval.

Det fælles beredskab danner rammen for de tre magistratsafdelingers konkrete beredskaber. Beredskabet bygger på Aarhus Kommunes Børn og ungepolitik om, at børn og unge altid skal beskyttes, og at børn og unge i Aarhus Kommunes varetægt skal være trygge og opleve værdifulde og sunde relationer til de professionelle voksne – eksempelvis lærere og pædagoger.

Der er ikke foretaget væsentlige ændringer siden udgaven fra 2014.

2. Beslutningspunkter

Det indstilles:

At 1) byrådet godkender det fælles beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af sager om vold og seksuelle overgreb mod børn og unge udarbejdet i 2014 og revideret i foråret 2018.

3. Baggrund

På baggrund af alvorlige enkeltsager om overgreb mod børn gennemførte Ankestyrelsen i 2012 en praksisundersøgelse af et antal sager om overgreb mod børn. Social-, børne- og integrationsministeren nedsatte et ekspertpanel, der kom med en række anbefalinger til styrkelse af indsatsen mod overgreb. Anbefalingerne indgik i satspuljepartiernes efterfølgende forhandlinger. Resultatet af forhandlingerne var overgrebspakken til beskyttelse af børn. Pakken indeholdt lovændringer og centrale initiativer, der skal sikre, at der reageres hurtigt og korrekt, når der opstår mistanke eller viden om overgreb mod børn og unge.

Et af lovkravene er jf. servicelovens § 19 stk. 5: *krav om kommunale beredskaber samt understøttelse heraf.*

Der blev på baggrund heraf udarbejdet et kommunalt beredskab for forebyggelse, opsporing og håndtering af vold og seksuelle overgreb mod børn og unge for Aarhus Kommune. Dette for at sikre, pædagoger, lærere, frivillige og myndighedspersoner og andre fagpersoner, der har med børn og unge at gøre, skal vide, hvordan de skal forholde sig ved mistanke eller viden om overgreb mod børn og unge.

Den fælles kommunale beredskabsplan skal løbende revideres. Seneste udgave er nu revideret ved inddragelse

af de enheder, der deltager i Aarhus Kommunes eksisterende beredskaber på området. Der er ikke foretaget væsentlige ændringer siden udgaven fra 2014, udover en opdatering af diverse adresser og kontaktoplysninger.

4. Effekt

Beredskabet har til formål at forebygge seksuelle overgreb og vold mod børn og unge, samt at anwise konkrete retningslinjer for handling, når overgrebene er sket.

Beredskabet bygger på principperne for Aarhus Kommunes Børn- og ungepolitik om, at børn og unge altid skal beskyttes. Beredskabet understøtter, at barnet og den unge skal kunne regne med de voksne, uanset om det er lærere, pædagoger, rådgivere eller vejledere, og at børn og unge skal mødes med åbenhed, respekt og tillid.

Det fælles beredskab for de tre magistratsafdelinger henvender sig til alle fagpersoner i Aarhus Kommune, der arbejder og er i kontakt med børn og unge i mange forskellige sammenhænge og miljøer. Beredskabet kan også bruges i en aktiv dialog med de frivillige og de foreninger i Aarhus Kommune, der er i kontakt med børn og unge.

Med beredskabets tre hovedtemaer forebyggelse, tidlig opsporing og håndtering af sager med vold og seksuelle overgreb mod børn og unge, understøttes Aarhus Kommunes forebyggelsesstrategi om at forebygge mistrivsel og risikoadfærd blandt børn og unge. Beredskabet understøtter ligeledes kommunens generelle intentioner om rettidighed, helhedsorienteret og tværfaglig indsats.

Beredskabet understøtter et godt arbejdsmiljø ved at skabe en åben og dialogorienteret tilgang til forebyggelse,

opsporing og håndtering af vold og seksuelle overgreb mod børn og unge.

5. Ydelse

Beredskabet indeholder en beskrivelse af målgruppe og definition, forebyggelse, tidlig opsporing, handleveje samt implementering i forhold til forebyggelse og mistanke om seksuelle overgreb og vold mod børn og unge.

Beredskabet danner rammen for de tre magistratsafdelingers egne beredskaber. Det centrale i de beredskabsplanerne er ledelsesmæssig forankring, tæt koordination i arbejdet med børnene og de unge og rettidighed i forhold til information af relevante parter og myndigheder.

Det fælles beredskab ændrer ikke serviceniveauet i Aarhus Kommune, men lægger en fælles ramme omkring de enkelte magistratsafdelings beredskaber og giver dermed en faglig platform for videreudvikling på tværs af magistratsafdelingerne.

6. Organisering

Beredskabet henvender sig først og fremmest til alle fagpersoner, der har med børn og unge at gøre i Aarhus Kommune. Beredskabet nævner kort privates underretningspligt og handlevej, når der er bekymring for om et barn eller en ung udsættes for vold eller seksuelle overgreb.

Beredskabet er tilgængeligt på Aarhus Kommunes hjemmeside. Hver magistratsafdeling er ansvarlig for kommunikation om beredskabet til relevante medarbejdere i egne afdelinger, samt ansvarlige for løbende tilpasning af

egne konkrete beredskaber. Beredskabet er dynamisk og udvikles og tilpasses løbende børnenes og de unges omstændigheder samt ny viden.

Sociale forhold og Beskæftigelse er ansvarlig for, at beredskabet revideres og godkendes af byrådet mindst hvert 4. år.

7. Ressourcer

De tre magistratsafdelinger investerer personale og økonomiske ressourcer til kompetenceudvikling med videre. Det sker i det omfang det er nødvendigt i forhold til de relevante tilbud. Udgifterne afholdes indenfor egne rammer. SISO (Videnscentret for Sociale Indsatser ved Vold og Seksuelle Overgreb mod børn) tilbyder vederlagsfri rådgivning i forhold til at udvikle, opdatere eller implementere de kommunale beredskaber.

Kristian Würtz /

Erik Kaastrup-Hansen;

Thomas Medom /

Jan Præstholt;

Rabih Azad-Ahmad /

Kirsten Jørgensen

Bilag

Bilag 1: Byrådsindstilling d. 14. april 2014

Bilag 2: Revideret udgave 2018 Fælles beredskab

Tidligere beslutninger

Bilag 3/4

**Dokument Titel: Indstilling byråd d. 14. april
2014**

Indstilling

Til Aarhus Byråd via Magistraten
Fra Kultur og Borgerservice, Børn og Unge og Sociale
Forhold og Beskæftigelse
Dato 14. april 2014

Kommunalt beredskab

Til forebyggelse, opsporing og håndtering af sager med vold og seksuelle overgreb.

1. Resume

Foranlediget af lovkravet om kommunalt beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af vold og seksuelle overgreb mod børn og unge har Sociale Forhold og Beskæftigelse i samarbejde med Børn og Unge og Kultur og Borgerservice udarbejdet et fælles beredskab for de tre magistratsafdelinger. Det fælles beredskab er udarbejdet med afsæt i Socialstyrelsens vejledning og med inddragelse af Aarhus Kommunes eksisterende beredskaber. Det fælles beredskab danner rammen for de tre magistratsafdelingers konkrete beredskaber. Beredskabet bygger på børn og unge politikens princip om, at børn og unge altid skal beskyttes, og at børn og unge i Aarhus Kommunes varetægt skal være trygge og opleve værdifulde og sunde relationer til de professionelle voksne.

2. Beslutningspunkter

At byrådet godkender det fælles beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af sager med vold og seksuelle overgreb mod børn og unge, som er udarbejdet på baggrund af nyt lovkrav om kommunalt beredskab.

3. Baggrund

På baggrund af de senere års alvorlige enkeltsager om overgreb mod børn gennemførte Ankestyrelsen i 2012 en praksisundersøgelse af et antal sager om overgreb mod børn. Derudover nedsatte social-, børne- og integrationsministeren et ekspertpanel, der fremkom med en række anbefalinger til styrkelse af indsatsen mod overgreb. Anbefalingerne indgik i satspuljepartiernes efterfølgende forhandlinger. Resultatet af disse forhandlinger var overgrebspakken til beskyttelse af børn, som både indeholder lovændringer og centrale initiativer, som skal sikre, at der reageres hurtigt og korrekt, når der opstår mistanke eller viden om overgreb mod børn og unge.

Ny lovgivning til beskyttelse af børn mod overgreb trådte i kraft 1.oktober 2013.

Et af lovkravene er jf. servicelovens § 19 stk. 5: ***krav om kommunale beredskaber samt understøttelse heraf.***

Kommunerne skal have beredskaber for forebyggelse, opsporing og håndtering af vold og seksuelle overgreb mod børn og unge. Pædagoger, lærere, frivillige og myndighedspersoner og andre fagpersoner, der har med børn og unge at gøre, skal alle vide, hvordan de skal forholde sig ved mistanke eller viden om overgreb mod børn og unge. Beredskabet skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov, dog med maksimalt 4 års interval.

4. Effekt

Formålet med indsatsen er at få færre sager med vold og seksuelle overgreb mod børn og unge. Der udover vil der med beredskabet ske en faglig styrkelse af håndteringen af sagerne, når der sker voldelige eller seksuelle overgreb mod børn og unge.

Beredskabet bygger på de samme principper som Aarhus Kommunes Børn og unge politik, nemlig at børn og unge altid skal beskyttes. Beredskabet styrker således intentionerne om, at man skal kunne regne med de voksne, uanset om det er lærere, pædagoger, rådgivere eller vejledere, og at børn og unge skal mødes med åbenhed, respekt og tillid. Det fælles beredskab for de tre magistratsafdelinger henvender sig til alle fagpersoner i Aarhus Kommune, der arbejder og er i kontakt med børn og unge i mange forskellige sammenhænge og miljøer. Beredskabet kan også bruges i en aktiv dialog med de frivillige og de foreninger i Aarhus Kommune, der er i kontakt med børn og unge. Derved rammer beredskabet bredt, og er med til at understøtte den politiske målsætning i kommunen om, at styrke det nære miljø's ansvar for den enkelte borger. Med beredskabets tre hovedtemaer forebyggelse, tidlig opsporing og håndtering af sager med vold og seksuelle overgreb mod børn og unge understøttes Aarhus Kommunes forebyggelsesstrategi om at forebygge mistrivsel og risikoadfærd blandt børn og unge. Beredskabet understøtter ligeledes kommunens generelle intentioner om rettidighed, helhedsorienteret og tværfaglig indsats.

Beredskabet gælder alle uanset race og køn. Beredskabet understøtter et godt arbejdsmiljø ved at skabe en åben og dialogorienteret tilgang til forebyggelse, opsporing og håndtering af vold og seksuelle overgreb mod børn og unge. Beredskabet er dynamisk og hensigten er, at det løbende udvikles og tilpasses børnenes og de unges omstændigheder samt ny viden.

5. Ydelse

I Aarhus Kommune findes der allerede beredskaber som har sikret professionel håndtering af sager med vold og overgreb mod børn og unge. Beredskaberne er nu, i tråd med lovgivningen, formaliseret i et fælles beredskab for de tre magistratsafdelinger Kultur og Borgerservice, Børn og Unge og Social forhold og Beskæftigelse. Det fælles beredskab henviser til tre konkrete beredskaber for hver magistratsafdeling. De tre konkrete beredskabers procedurer er tilpasset organisationerne og

arbejdet/kontakten med børn og unge i de pågældende magistratsafdelinger.

Det fælles beredskab ændrer ikke serviceniveauet i Aarhus Kommune, men lægger snarere en fælles ramme omkring eksisterende beredskaber og giver dermed en faglig platform for videreudvikling på tværs af magistratsafdelingerne.

6. Organisering

Det fælles beredskab er udarbejdet i et samarbejde mellem de tre magistratsafdelinger og skal godkendes i byrådet mindst hvert 4. år.

De tre magistratsafdelinger er, hver især ansvarlige for løbende tilpasning af egne konkrete beredskaber.

Beredskabet henvender sig først og fremmest til alle fagpersoner, der har med børn og unge at gøre i Aarhus Kommune. Beredskabet nævner kort privates underretningspligt og handlevej, når der er bekymring for om et barn eller en ung udsættes for vold eller seksuelle overgreb.

Beredskabet offentliggøres på Aarhus Kommunes hjemmeside. Hver magistratsafdeling er ansvarlig for kommunikation om beredskabet til relevante medarbejdere i egne afdelinger. Sociale forhold og Beskæftigelse er ansvarlig for, at beredskabet revideres og godkendes af byrådet efter behov dog senest foråret 2018.

7. Ressourcer

De tre magistratsafdelinger investerer personale og økonomiske ressourcer til kompetenceudvikling m.v. i det omfang det skønnes nødvendigt i forhold til de relevante tilbud, udgifterne hertil afholdes indenfor egne rammer. SISO (Videnscentret for Sociale Indsatser ved Vold og Seksuelle Overgreb mod børn) yder vederlagsfrit konsulentbistand til implementering af beredskaberne i form af undervisning og vejledning.

Thomas Medom/

Erik Kaastrup-Hansen;

Bünyamin Simsek/

Nils Petersen;

Rabih Azad-Ahmad/

Kirsten Jørgensen

Bilag

Bilag 1: Fælles beredskab

Socialforvaltningen

Lix: 44

Tlf.: 89 40 20 00

Sagsbehandler: Helle Kongsted

E- post: familierbu@aarhus.dk

Tlf.: 87 13 41 58

Sagsnummer: 14/011074

E-post: hkkr@aarhus.dk

Bilag 4/4

**Dokument Titel: Beredskabsplan ved mistanke
om overgreb mod børn -
Fælles 2018**

FÆLLES BEREDSKAB AARHUS KOMMUNE

INDHOLD

01

FORORD

S. 3

02

INDLEDNING

S. 4

03

DEFINITIONER PÅ OG BEGREBER I SAGER OM VOLD OG SEKSU- ELLE OVERGREB

S. 5

- s. 5 Hvad er vold
- s. 6 Hvad er et seksuelt overgreb

04

FOREBYGGELSE AF VOLD OG SEKSUELLE OVERGREB

S. 7

- s. 8 Forebyggelse på det faglige område
- s. 8 Forebyggelse på det personlige område
- s. 8 Forebyggelse ved jobsamtale og introduktionsforløb

05

TIDLIG OPSPORING

S. 9

- s. 9 Tegn og reaktioner på vold og seksuelle overgreb
- s. 9 Børnehuset

06

HANDLEVEJE FOR MED- ARBEJDERE OG LEDERE I AARHUS KOMMUNE

S. 11

- s. 10 Underretningspligt
- s. 10 Almindelig underretningspligt
- s. 10 Skærpet underretning
- s. 12 Underretningsenheden
- s. 12 Hvad skal underretningen indeholde

07

BILAG

S. 14

- s. 14 Beskrivelse af Underretningsenheden
- s. 14 Beskrivelse af Børnehuset
- s. 15 Beskrivelse af lovgivningen

08

LINKS

S. 16

01

FORORD

Aarhus Kommunes fælles værdigrundlag er Troværdighed, Respekt og Engagement. Det betyder bl.a., at børn og unge skal opleve troværdige voksne omkring sig. Man skal kunne regne med de voksne, uanset om det er forældre, lærere, pædagoger, rådgivere eller vejledere. Børn og unge har ret til et godt liv, og de har krav på beskyttelse og inddragelse.

Vold og seksuelle overgreb har vidtrækkende konsekvenser for børn og unge. Som voksne fagper-

soner i Aarhus Kommune har vi ansvaret for at beskytte børn og unge og bidrage til, at vi så tidligt som muligt bliver opmærksomme på og reagerer, hvis børn og unge udsættes for vold eller seksuelle overgreb. Det kræver viden, kompetencer og handling. Aarhus Kommune har derfor udarbejdet et beredskab, som skal sikre forebyggelse og en stærk indsats mod overgreb mod børn og unge.

Beredskabet består dels af en fælles ramme for de tre magistratsafdelinger Kultur og Borgerservice,

Børn og Unge samt Sociale Forhold og Beskæftigelse, dels af konkrete procedurer og initiativer for hver af de pågældende magistratsafdelinger.

Med beredskabet er det vores ønske, at alle professionelle, der har med børn og unge at gøre, får de bedste forudsætninger for at forebygge, opspore og handle på mistanke og viden om overgreb, så børn og unge i Aarhus Kommune er i de bedste hænder, når de er i vores varetægt.

Rabih Azad-Ahmad

Bünyamin Simsek

Thomas Medom

02

INDLEDNING

BEREDSKABET SKAL SIKRE, AT:

- alle ansatte i Aarhus Kommune, der arbejder med børn og unge, har den nødvendige viden og de nødvendige handlekompetencer til forebyggelse og opsporing samt til håndtering af sager, hvor der er viden eller mistanke om, at børn og unge udsættes for vold eller seksuelle overgreb
- den tidlige opsporing af overgreb styrkes ved faglig viden om de mulige tegn og reaktioner, barnet/den unge kan udvise
- der er øget bevidsthed om handlepligt og handlemuligheder hos alle professionelle ved viden eller mistanke om, at et barn eller en ung udsættes for vold eller seksuelle overgreb

- fagpersoner arbejder tværfagligt og tværsektorielt i håndtering af sager om overgreb
- der arbejdes med forebyggelse på det organisatoriske og det faglige område, og at fagpersoner, der møder børn og unge udsat for overgreb, har det nødvendige kendskab til egne personlige grænser og barrierer til at kunne yde en professionel og fagligt kvalificeret indsats.

Beredskabet formidler viden om forebyggelse, tegn og reaktioner og beskriver konkrete handleveje for de tre magistratsafdelinger, så Aarhus Kommunes medarbejdere og ledere kender til egne roller og ansvar og ved, hvordan bekymring, mistanke eller viden om, at et barn eller en ung udsættes for vold eller seksuelle overgreb, skal håndteres. Beredskabet skal bidrage til åbenhed og dialog om vold og

seksuelle overgreb og dermed skabe grundlag for at arbejde med forebyggelse af overgreb i Aarhus Kommunes tilbud til børn og unge.

Beredskabet er udarbejdet med Socialstyrelsens Videnscenter, SISO's, vejledningskoncept som inspiration, eksisterende beredskaber, andre kommuners beredskaber suppleret og opdateret med ny relevant viden.

Beredskabet er dynamisk og vil blive opdateret løbende. Beredskabet skal jf. serviceloven godkendes af byrådet mindst hvert 4. år.

Beredskabet er udarbejdet i 2014 og senest revideret i 2018.

” Kommunalbestyrelsen skal udarbejde et beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge. Beredskabet skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov, dog maksimalt med 4 års interval.

03

DEFINITIONER PÅ OG BEGREBER I SAGER OM VOLD OG SEKSUELLE OVERGREB

I Danmark er det strafbart at udøve fysisk eller psykisk vold mod børn. Fysisk vold kan være at blive udsat for kropslig smerte gennem slag, spark eller anden form, hvor barnet/den unge rammes direkte på kroppen.

Psykisk vold kan eksempelvis være følelsesmæssig afvisning, trusler om at blive forladt, trusler om at blive straffet. Et seksuelt overgreb kan være af fy-

sisk karakter, eksempelvis befamling, samleje, eller af psykisk karakter som at skulle overvære pornofilm eller voksensex, og det er ligegyldigt, om barnet eller den unge har samtykket inden overgrebet (straffeloven se bilag).

For at få et fælles grundlag for at observere, lytte og reagere på mistanke om overgreb er det nød-

vendigt med en fælles forståelse af begreberne vold og seksuelle overgreb og de begreber, der knytter sig dertil. I Aarhus Kommune har vi valgt at bruge Servicestyrelsens definition på vold og C.H. Kempes definition på seksuelt overgreb.

DEFINITION

HVAD ER VOLD

” Vold er en strafbar handling eller trussel, der uanset formålet skader en anden persons integritet, skræmmer, smerter eller skader personen, uanset om personen er et barn eller en voksen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overhører eller over-

værer handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt.

Uanset typen af vold, der begås mod et barn/en ung, så er der tale om en adfærd fra forældrene eller andre omsorgsgivere, som er

ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare. Vold er udtryk for, at barnet ikke frivilligt indgår i den handling, der begås mod barnet.

[SOCIALSTYRELSEN]

Det er vigtigt at være opmærksom på, at det kan være svært at tale om vold mod børn og unge og om det at være voldsudøver. Vold er tabuiseret, og det kan være svært at erkende, at børn rammes af vold i de nære relationer. Det smertefulde i at erkende vold giver et behov for at skabe afstand og kan betyde, at man undgår at se på volden for at slippe for at forholde sig til den¹.

¹ SFI Vold mod børn og unge, Hovedrapport 2011

DEFINITION

HVAD ER ET SEKSUELT OVERGREB

” Der er tale om et seksuelt misbrug, når et barn/en ung inddrages i aktiviteter, som det ikke kan forstå rækkevidden af, udviklingsmæssigt ikke er parat til og derfor ikke kan give tilladelse til, og/eller aktiviteter af denne karakter, der overskrider samfundets sociale og retslige normer.

Seksuelle overgreb foregår ofte i det skjulte og er ofte hemmelige. Det er aldrig barnets/den unges skyld, og det er altid de voksne, der har ansvaret for seksuelt misbrug².

Grooming er et vigtigt begreb i forhold til seksuelle overgreb mod børn og unge. Grooming omfatter tilfælde, hvor en voksen opbygger et tillidsforhold og forfører og manipulerer et barn/en ung til at medvirke i seksuelle aktiviteter på den voksnes præmisser. I groomingprocessen manipulerer krænkeren barnet/den unge ind i et spindelvæv af løgne, tjenester og falsk omsorg, så det senere vil være muligt uden fysisk vold eller tvang at

forgribe sig på barnet seksuelt. Denne groomingproces får overgriberen til at fremstå som en uskyldig og hjælp-som voksen, som både børn og voksne er glade for og føler sig loyale over for. Grooming medvirker således til at vildlede de andre voksne i børnenes netværk, fordi børnene/de unge virker meget glade for overgriberen.

Udbredelsen af brugen af det digitale univers har gjort det lettere for voksne med seksuel interesse for børn og unge at få kontakt med dem gennem chatrum. En overgriber kan ubemærket skabe relationer til børn og unge via de sociale medier for efterfølgende at mødes med dem og misbruge dem seksuelt.

” **Det seksuelle overgreb rykker hele tiden ved barnets forsøg på at forstå verden. Det seksuelle overgreb kan ske, fordi barnet ikke er i stand til at skelne mellem den voksnes omsorg og det seksuelle overgreb, fordi denne skelnen er noget, barnet lærer af den voksne. Det vil sige, at barnet ikke kan beskytte sig mod seksuelle overgreb, da det endnu ikke ved, hvad der sker.**

[KATRINE ZEUTEN]

² Landsorganisationen mod seksuelle overgreb (2010) og Socialstyrelsen (2009)

04

FOREBYGGELSE AF VOLD OG SEKSUELLE OVERGREB

Et systematisk arbejde med forebyggelsen af vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Aarhus Kommune har til formål at forhindre, at der sker overgreb. Forebyggelsen har også til formål at sikre tidlig opsporing af de børn og unge, der udsættes for vold og seksuelle overgreb, og tilbyde en kvalificeret indsats, således at følgevirkningerne af overgrebene mindskes.

Med en åben dialog om de tabuer, der er forbundet med vold og seksuelle overgreb mod børn og

unge, og en løbende drøftelse på arbejdspladserne af, hvilke værdier og normer der former hverdagen og det faglige miljø omkring tilbuddet, skabes en kultur, hvor det er muligt at tale om tegn og signaler på overgreb - både med kolleger, ledere, forældre og børn og unge.

Sager med vold og seksuelle overgreb er komplekse, og det kan være vanskeligt at handle på en mistanke om overgreb, fordi symptomer og signaler ikke er entydige. Emnet skal derfor jævnligt

drøftes i det faglige arbejde. Arbejdspladser, hvor der er kontakt til børn og unge, skal forholde sig åbne til risikoen for seksuelle og voldelige overgreb mod børn og unge. Som led i forebyggelsen skal det sikres, at fagpersoner, der møder børn og unge udsat for overgreb, har den nødvendige faglige viden og kendskab til egne personlige grænser og barrierer til at kunne yde en professionel og fagligt kvalificeret indsats for disse børn. Dermed er der større chancer for, at man handler – og handler rigtigt – når en mulig sag dukker op.

FOREBYGGELSE PÅ DET PERSON- LIGE OMRÅDE

Fagpersoner kan blive påvirkede følelsesmæssigt, når de møder børn og unge, der har været udsat for vold og seksuelle overgreb i deres opvækst. Kendskab til egne personlige grænser og barrierer er afgørende for en professionel og fagligt kvalificeret indsats og støtte til børnene. En vigtig del af den forebyggende indsats er derfor, at man som fagperson er i stand til at registrere og rumme de personlige følelser og reaktioner, der opstår, når man i det faglige arbejde møder situationer, hvor et barn eller en ung udsættes for overgreb.

FOREBYGGELSE PÅ DET FAGLIGE OMRÅDE

Forebyggelse af vold og seksuelle overgreb mod børn og unge på det faglige område forudsætter, at man som leder og medarbejder besidder en faglig viden om:

- Tegn og reaktioner hos børn, der udsættes for vold og seksuelle overgreb
- Børns seksualitet, hvad er legitim seksuel adfærd, og hvad er bekymrende seksuel adfærd
- Mulige skadevirkninger for børn, der udsættes for vold og seksuelle overgreb
- Grooming og den forførelses- og manipulationsproces, der ofte går forud for, at et overgreb finder sted
- Hvordan man kan tale med børn og unge generelt og specifikt om temaerne vold og seksuelle overgreb
- Hvordan der handles på tvivlen og usikkerheden om, at et barn har været udsat for overgreb
- Hvordan man skaber et fagligt miljø omkring børnene og de unge, der reducerer adgangen til vold og seksuelle overgreb, mens barnet/den unge er i vores varetægt.

FOREBYGGELSE VED JOBSAMTALE OG INTRODUK- TIONSFORLØB

Der skal altid indhentes straffeattest og børneattest på nye medarbejdere, både på fastansatte og på vikarer.

Ved ansættelsessamtalen kan Aarhus Kommunes børn og unge-politik og de enkelte tilbuds /institutioners værdigrundlag og beredskabsplanen bruges som udgangspunkt for en drøftelse af temaerne vold og seksuelle overgreb. I introduktionsforløbet for nye medarbejdere kan værdigrundlaget og beredskabsplanen inddrages, så de nye medarbejdere bliver bekendt med stedets værdier og får indsigt i, hvordan værdierne og beredskabet afspejler sig i hverdagens praksis i forhold til forebyggelse af vold og seksuelle overgreb.

05

TIDLIG OPSPORING

Det er vigtigt med tidlig opsporing af vold og seksuelle overgreb. Fra forskningen³ ved man, at jo tidligere det opdages, at et barn eller en ung er udsat for overgreb, jo bedre er prognosen for, at barnet/den unge ikke får svære traumer og senfølger af disse hændelser.

Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge kan forekomme i alle samfundslag og familier, men især udsatte børn er i risiko for at blive udsat for overgreb. Børn er særligt udsatte, når de har oplevet:

- Opvækst under ustabile familieforhold
- Anbringelse uden for hjemmet
- Vold i hjemmet
- Mobning
- Skoleskift, som kan gøre det svært at etablere relationer til andre børn og voksne

- Belastende oplevelser som sygdom og død i familien
- Dårlig kontakt til forældrene
- Ensomhed
- Handicap

Det er sjældent muligt umiddelbart at få be- eller afkræftet en mistanke om overgreb mod et barn/en ung, og som fagperson står man ofte med tvivl, usikkerhed, uvished og uden dokumentation for, om overgrebet har fundet sted.

Derfor er et kendskab til, hvilke tegn og signaler barnet/den unge kan udvise, når det udsættes for overgreb, afgørende, så det kan undersøges nærmere og stoppes så tidligt som muligt og en evt. behandling kan iværksættes.

³ Socialstyrelsens vejledning om kommunalt beredskab.

TEGN OG REAKTIONER PÅ VOLD OG SEKSUELLE OVERGREB

Børns tegn og reaktioner på overgreb er komplekse, flertydige og mangeartede. Hvis et barn pludselig ændrer adfærd psykisk eller socialt eller reagerer med somatiske lidelser, kan det være tegn på mistrivsel. Nogle tegn fra barnet/den unge kalder på en særlig opmærksomhed, fx pludselig ændret adfærd fra udadvendt til indadvendt, social tilbagetrækning, påfaldende seksualiserende eller voldelig adfærd, fysiske tegn som brud, blå mærker, blødninger og ufrivillig vandladning og afføring, koncentrationsbesvær (se mere på Socialstyrelsens hjemmeside www.socialstyrelsen.dk/overgreb).

Reaktionerne betyder ikke i sig selv, at et barn eller en ung er udsat for overgreb. Men hvis flere reaktioner optræder hos et barn på samme tid, kan det være tegn på, at der er noget galt.

Tegn på mistrivsel kan også vise sig ved andre belastende oplevelser end vold og seksuelle overgreb, fx skilsmisse, sygdom eller død i familien. Den faglige viden skal derfor sættes i forhold til den viden, man har om det konkrete barn og dets familie, fx barnets alder, modenhed og livsvilkår. Med etableringen af landet 5 regionale børnehuse oktober 2013 er der sket en styrkelse af opsporingen og indsatsen for de børn og unge, hvor der er mistanke eller viden om vold eller seksuelle overgreb.

BØRNEHUSET

**SERVICE-
LOVENS
§ 50 A:**

”Kommunalbestyrelserne i regionen skal oprette et børnehus i hver region til undersøgelse af et barns eller en ungs forhold, når barnet/den unge har været udsat for overgreb, eller mistanke, herom.”

Når et barn eller en ung har været udsat for overgreb eller ved mistanke herom, skal kommunen som led i den børnefaglige undersøgelse benytte det børnehus, som kommunen er tilknyttet. I børnehuse håndteres som udgangspunkt sager, hvor overgrebet har en sådan karakter, at der er et behov for samarbejde mellem kommune, politi og/eller sundhedsvæsen. Det er Socialforvaltningen, der vurderer, hvorvidt der er tale om en sag, der involverer politi og/eller sundhedsvæsen (Børnehuset er beskrevet i bilaget).



ALMINDELIG UNDERRETNINGSPLIGT

SERVICE- LOVENS § 154

Alle private personer, som får kendskab til, at et barn eller en ung udsættes for vanrøgt, nedværdigende behandling, lever under forhold, der kan bringe dets sundhed og eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

UNDERRETNINGSPLIGT

Et vigtigt redskab til såvel opsporing som håndtering af sager om vold eller seksuelle overgreb er underretningen.

Får man kendskab til, at et barn eller ung under 18 år udsættes for forhold, som er til fare for dets udvikling og sundhed, har man pligt til at underrette kommunen. Der skelnes mellem almindelig og skærpet underretningspligt.

SKÆRPET UNDERRETNING

Den skærpede underretningspligt gælder også for privatansatte, som udfører opgaver for det offentlige, ligesom døgninstitutioner, opholdssteder og plejefamilier også er underlagt disse bestemmelser i serviceloven. Underretningspligten gælder, upåagtet at der allerede er et myndighedssamarbejde i gang omkring barnet.

SERVICE LOVENS § 153

Personer, der udøver offentlig tjeneste eller har offentligt hverv, lærer, pædagoger/pædagogmedhjælpere, dagplejere, ledere af institutioner, skoleledere, praktiserende læger, sundhedsplejerske, jordemoder, psykolog, ansatte i PPR eller SSP m.fl., skal underrette kommunen, hvis der er grund til at antage:

- at et barn under 18 år kan have behov for særlig støtte
- at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for støtte på grund af de vordende forældres forhold
- at et barn under 18 år kan have behov for støtte på grund af barnets ulovlige skolefravær
- at et barn under 18 år har været udsat for vold eller andre overgreb.

06

HANDLEVEJE FOR MEDARBEJDERE OG LEDERE I AARHUS KOMMUNE



Alle, der i deres arbejde har kontakt med børn og unge under 18 år, er omfattet af den skærpede underretningspligt jf. servicelovens § 153.

Håndteringen af en bekymring, mistanke eller viden om overgreb mod et barn eller en ung afhænger af, hvor man er ansat i Aarhus Kommune. Hver magistratsafdeling har udarbejdet egne procedurer og konkrete handleveje for deres medarbejdere og ledere. Disse beskrivelser danner rammen for, hvad man som medarbejder eller leder skal gøre – afhængigt af hvem overgriberen er, og hvor sikker viden man har i den konkrete sag. Der skelnes mellem mistanke, bekymring og viden.

MISTANKE

Mistanke forstås som mere end en bekymring. Mistanken kan bygge på nærmere observation af barnets adfærd og signaler, barnets egne udsagn eller oplysninger, man har modtaget på anden vis om hændelser, der giver anledning til mistanke.

Som medarbejder skal man drøfte sin mistanke med nærmeste leder, og der skal udarbejdes en underretning, som sendes til Underretningsenheden i Socialforvaltningen.

BEKYMRING

En bekymring er en diffus oplevelse af, at et barn er i mistrivsel. Her er ikke tale om, at man har konkret viden om en handling begået af en bestemt person. Bekymringen alene bør derfor i første omgang føre til observation af barnet/den unge i en periode og evt. samtale med forældrene, medmindre bekymringerne går på, om forældrene begår overgreb mod barnet/den unge. Det er ikke sikkert, at observationerne og samtalerne med forældrene om barnets/den unges trivsel fører til nærmere afklaring af barnets problematik.

Disse sager skal drøftes og følges af nærmeste leder og evt. drøftes anonymt med Underretningsenheden. Såfremt barnets/den unges mistrivsel fortsætter eller forværres, skal der sendes underretning til Underretningsenheden.

VIDEN

Viden handler om de situationer, hvor man ved, at et barn/en ung har været udsat for en konkret handling i form af overgreb fysisk, psykisk eller seksuelt. Denne viden kan komme fra barnet/den unge selv eller fra vidner til episoden, eller som tilståelse fra den person, der har udsat barnet for overgrebet.

Som medarbejder skal man drøfte sin viden med nærmeste leder, og der skal udarbejdes en underretning, som sendes til Underretningsenheden.

Hvis en voksen tages på "fersk gerning" i vold eller seksuelt overgreb, skal politiet straks kontaktes, og underretningsproceduren skal derefter følges.

LINKS

Links til handleveje afhængigt af hvor du er ansat:

- Børn og Unge
- Sociale Forhold og Beskæftigelse
- Kultur og Borgerservice

UNDERRETNINGSENHEDEN

For at styrke og kvalificere indsatsen for udsatte børn og unge i Aarhus Kommune, herunder sager, hvor der er viden eller mistanke om, at et barn under 18 år har været udsat for vold eller seksuelle overgreb, sendes alle underretninger til Underretningsenheden (Underretningsenheden er beskrevet i bilaget).

HVAD SKAL UNDERRETNINGEN INDEHOLDE

Anbefalingerne til indholdet og formen af underretningen er afhængig af, om man er professionel eller privat underretter. Der er ingen formkrav til private underrettere – underretningen skal dog ske til Un-

derretningsenheden (se nedenstående adresse). For professionelle anbefales det, at underretningen er så konkret og objektivt beskrevet som muligt, tolkninger og vurderinger skal undlades.

Underretningen skal så vidt muligt indeholde oplysninger om barnets, søskendes og forældrenes navn og adresse, forældremyndigheden, barnets alder og skole. Hvis underretteren kender barnets psykiske, fysiske og sociale forhold, skal disse beskrives. I underretningen skal de konkrete datoer for episoderne, der giver anledning til underretningen, anføres: Hvad er observeret, hvornår og under hvilke omstændigheder. Det skal fremgå af underretningen, om forældrene er orienteret. Hvis der er viden eller mistanke om vold eller seksuelle overgreb mod

et barn eller en ung, må underretningen aldrig undlades på grund af sparsomme eller mangelfulde oplysninger om barnet/den unge. Der kan altid underrettes på de foreliggende oplysninger.

Hvis mistanken om vold eller seksuelle overgreb retter sig mod en eller begge forældre, orienteres de ikke om underretningen. Underretningen sendes direkte til Underretningsenheden.

Underretningspligten er personlig. Hvis man som medarbejder har mistanke eller viden om, at et barn eller en ung udsættes for overgreb, og man er uenig i lederens beslutning om ikke at underrette, har man som medarbejder pligt til selv at underrette.

**UNDERRET-
NINGER SKAL
SENDES TIL:**

Underretningsenheden

Socialforvaltningen
Gudrunsvej 78
8220 Brabrand

Underretningen kan også sendes direkte på mail til Underretningsenheden:
underretning@aarhus.dk.

Underretningsenheden kan inden for Aarhus Kommunes åbningstider kontaktes akut på: Telefon 89 40 62 00. Uden for åbningstiderne underrettes til Børn og Unge-
vagten på telefon 89 40 20 00.

Underretningen kan også sendes via digitale blanketter, herunder som anonym under-
retter: [www.aarhus.dk/da/borger/familie-boern-og-unge/Raad-og-hjaelp-til-familier/
Boern-og-unge-i-problemer/Raadgivning/Lave-en-underretning.aspx](http://www.aarhus.dk/da/borger/familie-boern-og-unge/Raad-og-hjaelp-til-familier/Boern-og-unge-i-problemer/Raadgivning/Lave-en-underretning.aspx)



Hvis man som underretter oplever, at Underretningsen-
heden i Socialforvaltningen ikke handler tilstrækkeligt på
bag-grund af en underretning, skal man underrette
Ankestyrelsen om bekymringen. Ankestyrelsen skal sikre
barnets retssikkerhed og undersøge, om kommunens
indsats er tilstrækkelig.

ANKE- STYRELSEN

Ankestyrelsen København

Send med PostNord:
Ankestyrelsen
7998 Statsservice

Underretningen kan også sendes direkte, via sikker mail,
til Ankestyrelsen: sikkermail@ast.dk.

Ankestyrelsen kan inden for åbningstiderne kontaktes på:
Telefon 33 41 12 00.
Uden for åbningstider på akuttelefon 61 89 73 69.

Har du brug for at kontakte Ankestyrelsen på andre
måder, kan du se flere oplysninger på deres hjemmeside:
www.ast.dk

Dette generelle beredskab skal, som beskrevet indled-
ningsvist, ses i sammenhæng med de lokale beredskaber,
som de tre magistratsafdelinger Kultur og Borgerservice,
Børn og Unge og Sociale Forhold og Beskæftigelse har
udarbejdet. De tre beredskaber beskriver de procedurer
og handleveje, der gælder for medarbejdere og ledere i
de pågældende magistratsafdelinger.

07

BILAG

BESKRIVELSE AF UNDER- RETNINGS- ENHEDEN

For at styrke og kvalificere indsatsen for børn og unge i Aarhus Kommune, hvor der er viden eller mistanke om vold eller seksuelle overgreb, sendes alle underretninger til kommunens underretningsenhed. Underretningsenheden har viden om den formelle håndtering af overgrebssager og vurderer akutgraden af alle indkomne underretninger. Underretningsenheden har ansvaret for den akutte håndtering af underretninger om overgreb. Underretningsenheden vurderer i akutte sager sammen med politiet og Børnehuset, hvem det er relevant at orientere om sagen og hvornår.

Underretningsenheden yder råd og vejledning ved evt. spørgsmål om form og indhold af underretninger generelt.

UNDERRETNINGSENHEDENS OPGAVER:

- Underretningsenheden vurderer indenfor 24 timer efter modtagelsen af en underretning, om barnets eller den unges udvikling er i fare, så der straks kan iværksættes en akut indsats over for barnet eller den unge, jf. servicelovens § 155,

stk. 2. Hvis Underretningsenheden vurderer, at der ikke er behov for en akut indsats, overgår den pågældende underretning til øvrige sags-gange for indkomne underretninger.

- Servicelovens § 155 b: Underretningsenheden sender senest 6 hverdage efter at have modtaget en underretning efter §§ 153-154 en bekræftelse for modtagelsen til underretteren.
- Familiecentret eller Handicapcentret for Børn skal orientere den, der har foretaget underretningen efter § 153, om, hvorvidt der er iværksat en foranstaltning eller undersøgelse vedrørende det barn eller den unge, som underretningen vedrører. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende, jf. servicelovens § 155 b, stk. 2.

Familiecentret eller Handicapcentret for Børn kan ved en underretning efter § 153 orientere den, der foretog underretningen, om, hvilken type foranstaltning der er iværksat, og om den planlagte varighed heraf, hvis oplysningerne herom vil kunne have væsentlig betydning for en støtte,

som den pågældende under udøvelse af hvervet eller tjenesten kan yde barnet eller den unge. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende, jf. servicelovens § 155 b, stk. 3.

- I sager, hvor der modtages en underretning om et barn eller ung, hvor der er iværksat foranstaltninger efter servicelovens bestemmelser, genvurderer Underretningsenheden sagen, jf. servicelovens § 155 a, med inddragelse af en fagperson, der ikke tidligere har været involveret i sagen.

BESKRIVELSE AF BØRNE- HUSET

Børnehuset skal sikre en koordineret og skånsom tværfaglig indsats af høj kvalitet over for det enkelte barn, så barnet får bedre mulighed for at komme sig efter et overgreb. Børnehusets målgruppe er børn og unge i alderen 0 til og med 17 år, som har været udsat for – eller hvor der er mistanke om – vold eller seksuelle overgreb. Det er barnets hjemkommune, der vurderer, om barnet eller den unge skal

udredes i Børnehuset. Børnehuset yder rådgivning og vejledning til kommunale myndighedsrådgivere som led i udarbejdelse af børnefaglige undersøgelser (jf. servicelovens § 50). Børnehuset samler således de relevante myndigheder og faggrupper under samme funktionelle enhed, så barnet og familien, hvor det er nødvendigt, kan være i kontakt med både de sociale myndigheder, politi, retsvæsen og sundhedspersonale ved at henvende sig ét sted.

Børnehuset i Aarhus, Børnehus Midt er beliggende i Region Midtjylland og samarbejder med alle 19 kommuner i regionen. Børnehus Midt er beliggende i henholdsvis Aarhus og Herning. Børnehuset i Aarhus er beliggende på Marselis Boulevard 179, 8000 og i Herning er adressen, Gl. Skolevej 76-78, 7400 Herning.

De andre børnehuse ligger i Ålborg, Odense, Næstved og København.

BØRNEHUSET:

- yder psykologisk krisehjælp og krisebehandling til børn og unge udsat for overgreb
- vurderer barnets/den unges behov for lægelig undersøgelse
- lægger lokaler til politiets videoafhøring af børn op til og med 14 år
- vurderer barnets/den unges behov for støtte og behandling
- rådgiver den kommunale sagsbehandling og bistår med at undersøge barnets/den unges behov for støtte som led i den børnefaglige undersøgelse.

BESKRIVELSE AF LOVGIVNINGEN

FORÆLDREANSVARSLOVEN

§ 2, stk. 2. Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende handling.

STRAFFELOVEN

Straffemæssigt er vold opdelt i en række kategorier af strafbare handlinger med beskrivelser af tilhørende strafferammer. Det drejer sig om følgende paragraffer i straffeloven:

§ 244. Den, som øver vold eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.

§ 245. Den, som udøver legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særligt skærpende omstændighed.

§ 245 a. Den, som ved et legemsangreb med eller uden samtykke bortskærer eller på anden måde fjerner kvindelige ydre kønsorganer helt eller delvis, straffes med fængsel indtil 6 år.

§ 246. Har et legemsangreb været af så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel i 10 år.

08

LINKS

Handleveje for medarbejdere i Sociale Forhold og Beskæftigelse

Handleveje for medarbejdere i Børn og Unge

Handleveje for medarbejdere i Kultur og Borgerservice

Materiale vedrørende overgreb:
www.siso-boern.dk

**FÆLLES
BEREDSKAB
AARHUS KOMMUNE**

BØRN OG UNGE, KULTUR OG BORGERSERVICE OG SOCIALE FORHOLD OG BESKÆFTIGELSE

Bilagsforside

Dokument Titel: Referat for møde i Magistraten 09.04.18

Dagsordens titel Orientering fra Magistraten

Dagsordenspunkt nr 2.1

Referat for møde i Magistraten, 9. april 2018

Mødereferat

Åben dagsorden

1. Bevilling til inkubationsmiljøet Ideas Lab

Fremsendes til Aarhus Byråd med bemærkning, at Magistraten i mødet den 9. april 2018 anbefaler, at byrådet tiltræder Borgmesterens Afdelings indstilling af 5. april 2018.

2. Nyt kommissorium for Udvalget for mangfoldighed og ligestilling

Fremsendes til Aarhus Byråd med bemærkning, at Magistraten i mødet den 9. april 2018 anbefaler, at byrådet tiltræder Borgmesterens Afdelings indstilling af 23. marts 2018.

Rådmand Bünyamin Simsek og Marc Perera Christensen tog forbehold.

Rådmand Jette Skive kan ikke tiltræde indstillingen.

3. Stor udvalgswarebutik i Clemensborg

Fremsendes til Aarhus Byråd med bemærkning, at Magistraten i mødet den 9. april 2018 anbefaler, at byrådet tiltræder Magistratsafdelingen for Teknik og Miljøs indstilling af 23. marts 2018.

Keld Hvalsø tog forbehold.

4. Dispensation fra lokalplan nr. 815 – Lighthousebyggeriet

Fremsendes til Aarhus Byråd med bemærkning, at Magistraten i mødet den 9. april 2018 anbefaler, at byrådet tiltræder Magistratsafdelingen for Teknik og Miljøs indstilling af 26. marts 2018.

Keld Hvalsø tog forbehold.

5. Eventuelt

Rådmand Bünyamin Simsek orienterede om, at der kommer en indstilling vedrørende eventuel overdækning af banegraven.

Borgmester Jacob Bundsgaard orienterede om planer angående udvidelse af havnen.

Borgmester Jacob Bundsgaard orienterede kort om overenskomstforhandlingerne. Der er ikke så meget nyt pt.

6. Aarhus Kommunes regnskab for 2017

Sagen udsattes i Magistratens møde den 9. april 2018.

7. Diverse regnskabsmæssige forhold med relation til regnskab 2017

Sagen udsattes i Magistratens møde den 9. april 2018.

Lukket dagsorden

8. Kammeradvokatens undersøgelse af personalesager i Teknik og Miljø præsenteres

Magistraten tog Kammeradvokatens orientering til efterretning og arbejder videre med opfølgning i 3 spor:

1. Proces vedrørende eventuelle tiltag i forhold til 21 klagere.

2. Proces vedrørende eventuelle reaktioner i forhold til ledere og administrative medarbejdere i

Magistratsafdelingen for Teknik og Miljø.

3. Proces vedrørende det videre arbejde i Magistratsafdelingen for Teknik og Miljø og eventuelt på tværs

i Aarhus Kommune i forhold til generelle opmærksomhedspunkter, som undersøgelsen har givet anledning til.

Opgaver i forbindelse med opfølgningsinitiativer vil være placeret i Magistratsafdelingen for Teknik og Miljø i samarbejde med Borgmesterens Afdeling.

9. Salg af byggefelt på Godsbanearealerne

Fremsendes til Aarhus Byråd med bemærkning, at Magistraten i mødet den 9. april 2018 anbefaler, at byrådet tiltræder Magistratsafdelingen for Teknik og Miljø's indstilling af 27. marts 2018.

Bilagsforside

Dokument Titel:	Dagsorden til mødet i Social- og Beskæftigelsesudvalget den 11. april 2018
Dagsordens titel	Orientering om Udvalgmødet
Dagsordenspunkt nr	2.2



Emne: Social- og Beskæftigelsesudvalgsmøde

6. april 2018

Side 1 af 5

Mødedato: 11. april 2018

Mødetid: Kl. 16.30 – 18.30

Mødested: Rådhuset, lokale 390

SOCIALE FORHOLD OG BESKÆFTIGELSE

Socialforvaltningen
Aarhus Kommune

Dagsorden kort:

1. Godkendelse af dagsorden
2. Tandplan
3. Evaluering af Økonomisk Politik i Aarhus Kommune
4. Opfølgning på Café Kaffegal
5. Opfølgning på dialogmøde mellem Social – og Beskæftigelsesudvalget og Dialoggruppen Børn med Handicap
6. Mulige temaer til studietur for Social- og Beskæftigelsesudvalget primo 2019
7. Orienteringspunkter
8. Kurser og konferencer samt sager på vej til byrådet
9. Evt.

Ledelse og Politisk betjening

Jægergården,
Værkmestergade 15 B
8000 Aarhus C

Telefon: 89 40 20 00
Direkte telefon: 41 85 87 16

E-mail:
social@aarhus.dk
Direkte e-mail:
geja@aarhus.dk
www.aarhus.dk

Sag: 18/002201-1
Sagsbehandler:
Jan Gehlert
Jacob Sonne

1. Godkendelse af dagsorden

Baggrund/formål: Udvalget godkender dagsordenen for mødet.

Ansvarlig: Liv Gro Jensen

Tid: 16.30-16.35 (5 min.)

Bilag:

- Dagsorden til møde i Social- og Beskæftigelsesudvalget den 11. april 2018

2. Tandplan

Baggrund/formål: Byrådet besluttede den 21. juni 2017, i forbindelse med behandling af forslag fra Venstre om bedre tandpleje for socialt udsatte, at Magistratsafdelingerne for Sociale Forhold og Beskæftigelse, Børn og Unge samt Sundhed og Omsorg i samarbejde skulle udarbejde et forslag til en fælles tandsundhedsplan for Aarhus Kommune.



Tandsundhedsplanen præsenteres for Sundhed- og Omsorgsudvalget, Social- og Beskæftigelsesudvalget og Børn- og Ungeudvalget onsdag den 11. april 2018. Efterfølgende skal tandsundhedsplanen behandles af byrådet inden sommerferien 2018.

6. april 2018
Side 2 af 5

Metode: Mundtlig orientering og drøftelse.

Ansvarlig: Lotte Henriksen & Mette Borum, Børn og Unge

Tid: 16.35 -16.50 (15 min.)

Bilag:

- Byrådsindstilling vedr. fælles tandsundhedsplan for Aarhus Kommune
- Udkast til fælles tandsundhedsplan

3. Evaluering af Økonomisk Politik i Aarhus Kommune

Baggrund/formål: Dette forår vil den nuværende økonomiske politik skulle evalueres og justeres af det nye Byråd. Som en del af denne proces skal alle udvalg drøfte et oplæg vedrørende evalueringen af Økonomisk Politik i Aarhus Kommune.

Metode: Mundtlig orientering og drøftelse.

Ansvarlig: Peder Pedersen & Ole Bjørnholt, Borgmesterens Afdeling og Bjarne Høyer Andresen, Sociale Forhold og Beskæftigelse

Tid: 16:50 – 17.20 (30 min.)

4. Opfølgning på Café Kaffegal

Baggrund/formål: På udvalgsmødet den 21. marts 2019 blev det besluttet at dagsordensætte Café Kaffegal på det kommende udvalgsmøde den 11. april 2019.

På mødet præsenteres bl.a. de foreløbige konklusioner på de gennemførte interviews med de 13 nuværende ansatte på Café Kaffegal.

Metode: Mundtlig orientering og drøftelse.

Ansvarlig: Vibeke Jensen



Tid: 17.20 – 17.40 (20 min.)

6. april 2018
Side 3 af 5

5. Opfølgning på dialogmøde mellem Social- og Beskæftigelsesudvalget og Dialoggruppen Børn med Handicap

Baggrund/formål: Onsdag den 4. april 2018 blev der afholdt et dialogmøde mellem udvalget og Dialoggruppen Børn med Handicap. Der er lagt op til en drøftelse af det videre forløb på baggrund af mødet.

Metode: Mundtlig drøftelse.

Ansvarlig: Lotte Henriksen

Tid: 17.40 – 18.00 (20 min.)

6. Mulige temaer til studietur for Social- og Beskæftigelsesudvalget primo 2019

Baggrund/formål: På udvalgsmødet den 21. marts 2018 drøftede udvalget studieture i indeværende udvalgsperiode. Det blev besluttet at der afholdes en studietur primo 2019. Udvalget bedes på mødet udpege temaer, som forvaltningen skal arbejde videre med.

Forvaltningen afventer på nuværende tidspunkt Byrådets mødeplan for 2019, hvorefter der fremsendes forslag til datoer for studietur.

Metode: Mundtlig drøftelse.

Ansvarlig: Lotte Henriksen & Vibeke Jensen

Tid: 18.00 – 18.10 (10 min.)

7. Orienteringspunkter

A) Orientering om strejke/lockout og de mulige konsekvenser for Aarhus Kommune/MSB



Baggrund/formål: På udvalgsmødet den 21. marts 2018 var der et fortsat ønske om, at udvalget løbende orienteres om den mulige strejke/lockout.

6. april 2018
Side 4 af 5

Metode: Mundtlig orientering og drøftelse.

Ansvarlig: Erik Kaastrup-Hansen

Tid: 18.10 – 18.15 (5 min.)

B) Evt. øvrige orienteringer

Baggrund/formål: Evt. orienteringer

Metode: Mundtlig drøftelse.

Ansvarlig: Lotte Henriksen & Vibeke Jensen

Tid: 18.15 – 18.20 (5 min.)

8. Kurser og konferencer samt sager på vej til byrådet

Baggrund/formål: På hvert udvalgsmøde forelægges udvalget en liste med kommende kurser, konferencer og aktiviteter, der er mulighed for at deltage i.

OBS: Der er 6-by seminar i Aalborg den 9. maj. Tilmeldingsfrist den 13. april til Socialforvaltningen. (se vedhæftede invitation – er også rundsendt).

Ligeledes præsenteres udvalget for de sager, som er på vej til behandling i byrådet fra Socialforvaltningen og Beskæftigelsesforvaltningen

Metode: Mundtlig drøftelse.

Ansvarlig: Liv Gro Jensen

Tid: 18.20 – 18.25 (5 min.)

Bilag:

- Kurser og konferencer
- Invitation til 6-by seminar den 9. maj 2018
- Sager på vej til byrådet

9. Evt.



Baggrund/formål:

6. april 2018

Metode: Mundtlig drøftelse.

Side 5 af 5

Ansvarlig: Liv Gro Jensen

Tid: 18.25 – 18.30 (5 min.)

Bilag:

- Årshjul over sager til Social- og Beskæftigelsesudvalget

Bilagsforside

Dokument Titel: Bordrunde

Dagsordens titel Bordrunde

Dagsordenspunkt nr 2.3

Bordrunde: